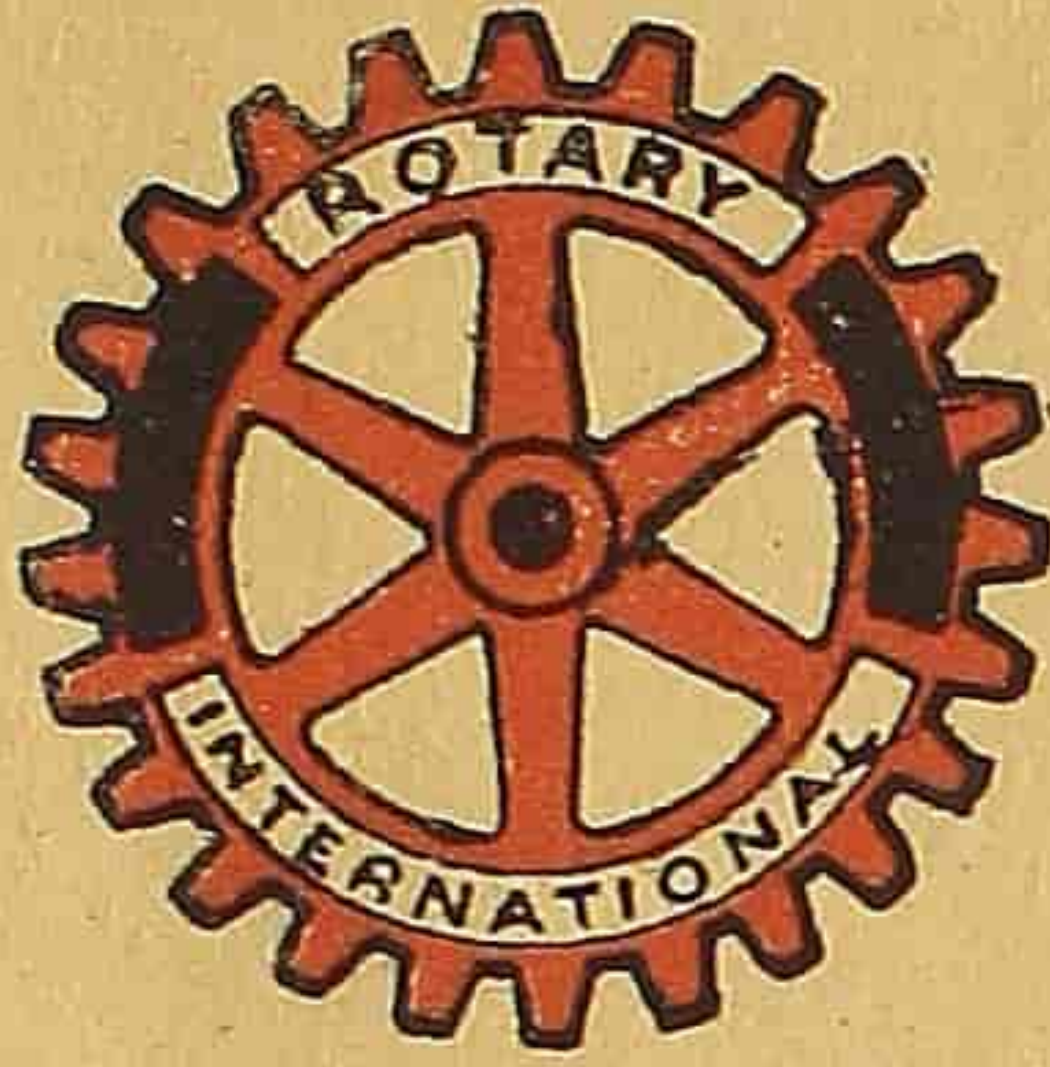

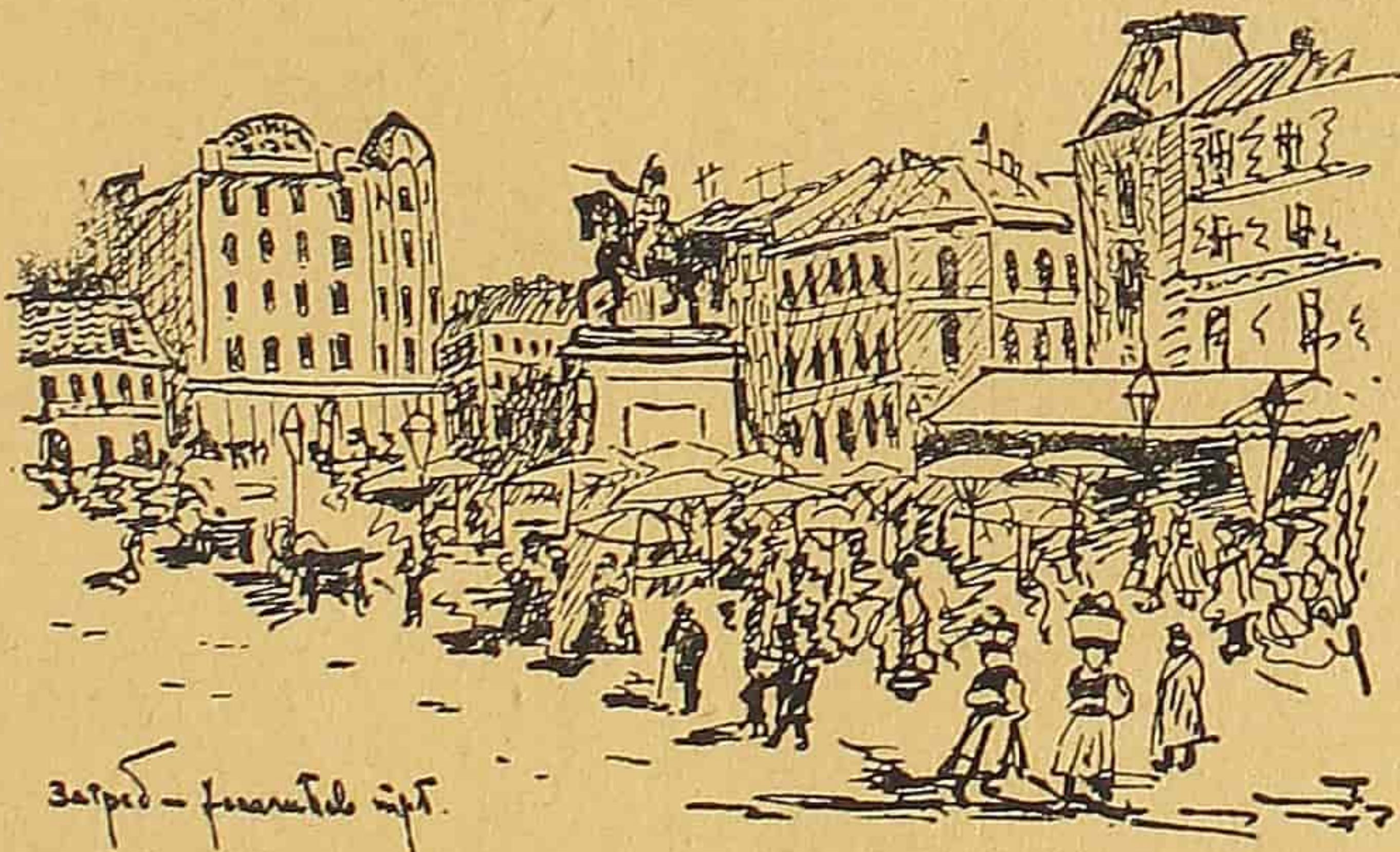
Poštarina plaćena u gotovom

JUGOSLOVENSKI

ROTAR

BEOGRAD

Зариски - Франциско Ишт.

BROJ 6 • DECEMBAR 1937 G.

Sadržaj: Dr. Ante Bauer, nadbiskup Zagrebački
Šesto pismo guvernera St. K. Pavlovića
Pismo sekretara R. K. Mazameta i odgovor našeg guvernera.

Članci: Ideologija rotarskog pokreta od Dr. Milana Sokolovića (R. K. Niš) — Istorija i razvoj našeg pomorstva i pomorske trgovine od Draga Paljage (R. K. Maribor). — Medjugradski sastanak u Nišu od Bogoljuba Miloševića (R. K. Niš) — U Jugoslaviji, uspomene na Zagreb od guvernera 10 distrikta Andre Ponga, prevod d-ra V. K. (R. K. Beograd) — Proizvodnja pamuka u Jugoslaviji od Bore Milutinovića (R. K. Beograd) — O industriji šećera uopšte, od Viktora Eleka (R. K. Petrovgrad) — Rad rotary — klubova u Nemačkoj od d-ra Sime Ilića (R. K. Beograd).

Iz rotarskog sveta:

Čehoslovački 66 distrikt R. I. — Rad nekih čehoslovačkih klubova.

Iz našeg distrikta:

Promene u člansivu — Rad naših klubova — Rotarski hoteli — Prisustvovanje na klupskim sastancima — Kako čovek može da živi 80 godina — Oglasi.

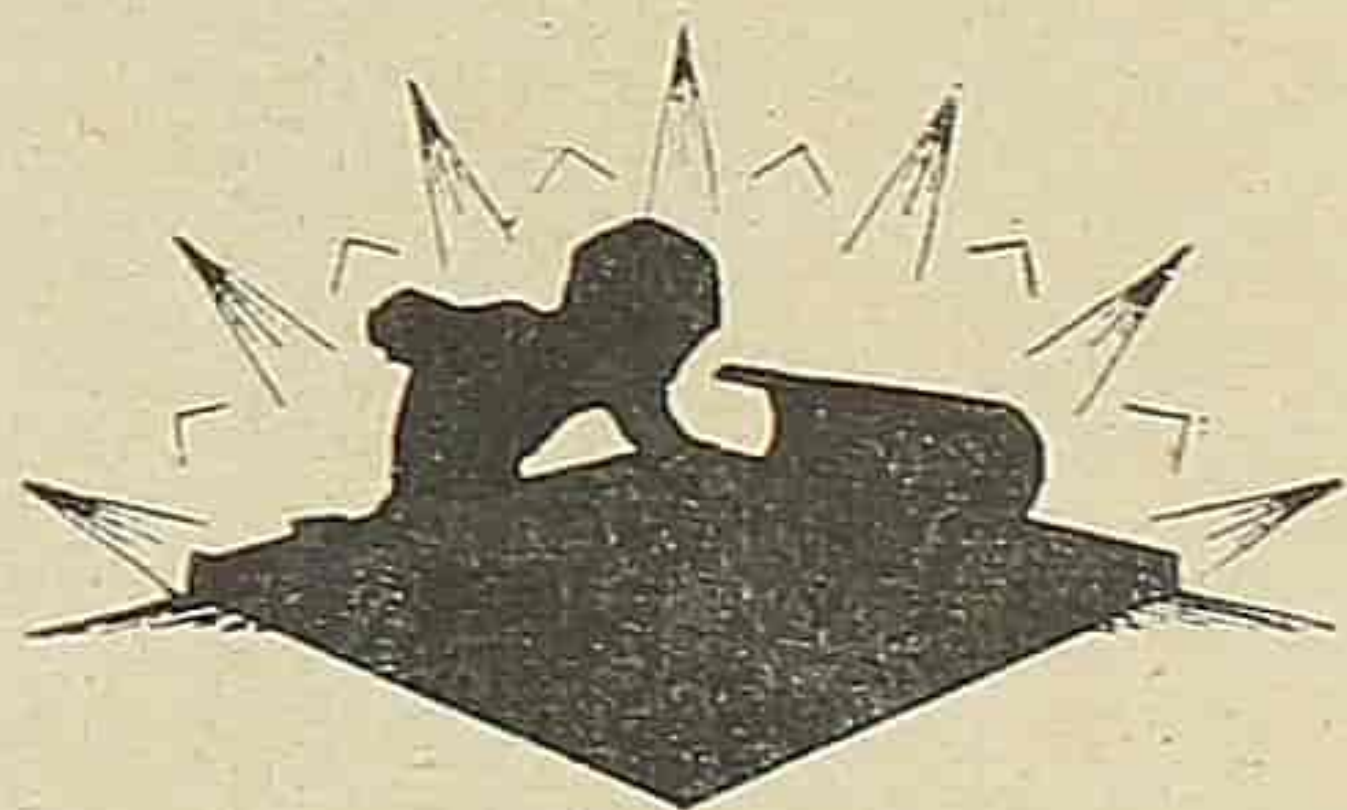
Dr. Ante Bauer, nadbiskup zagrebački

GOVOR Dr STJEPANA MLINARIĆA (R. K. Zagreb)

Draga braćo! U nizu mojih službenih dužnosti, imam danas žalosnu dužnost, da Vam objavim tužnu vijest, da je preminuo Dr Ante Bauer, nadbiskup zagrebački i hrvatski metropolita. U današnje doba možda se više ne polaže suviše važnosti u to, koje je tko vjere i kako se tko krsti. Ali treba ipak priznati, da je vjera jedan od onih elemenata koji igraju presudnu važnost koli u razvoju svakog pojedinca, foli i čitave nacije. Pošto je pak čitav naš hrvatski narod odgojen u katoličkom duhu, to je od najveće važnosti ona ličnost, koja zauzima mjesto vjerskog nadpastira i prema tomu duhovnog vođe hrvatskog

naroda. A božjom providnošću hrvatski je narod u tom pogledu bio sretan. Jer ličnost pok. Dra Ante Bauera ispunjava svojom karakteristikom i svojom spontanošću čitav jedan period povjesti hrvatskog naroda. Treba da se tom prilikom zanesemo u ono doba, kada je trebalo svladavati po neprijatelju vještački stvoreni antagonizam između hrvatskog i srpskog naroda, i sjetiti se onog doba, kada je tuđinska prevlast osnivala svoju vlast na načelu: „Divide et impera“. U konkretnom slučaju značilo je to posvadići braću Hrvate i Srbe. I kad je tuđinska vlast u tomu potpuno uspjela, i kad je razdor vladao u ta dva dijela našeg naroda, pokojni naš nadpastir shvatio je svu zamašitost borbe i kao pristalica hrvatsko-srpske koalicije prionio je rješavanju tog problema, koji se jedino njegovom pomoću mogao povoljno riješiti. U toj borbi pokazao se pokojni nadbiskup kao čovjek dorastao svome položaju, a to znači čestiti čovjek, čestit svećenik i čestit patriota. Ne znamo kakovim vremenima idemo u susret, ali uvijek ćemo se sigurno sjećati, da je u doba prošle svjetske kataklizme zauzimao mjesto duhovnog nadpastira hrvatskog naroda čovjek, koji je dušom i tijelom služio svomu narodu. Pa sada, kada je on po vječnom zakonu morao otići poklonimo se i mi zagrebački rotari sjeni čovjeka, koji je čitav svoj vijek služio svome narodu, sjeni Dr Ante Bauera. Slava mu!

Gl. urednik: STEVAN K. PAVLOVIĆ
guverner 77 dis trikta . I. Beograd, Gospodar
Jevremova ulica 39, Telefon broj 24-430

GOD. V

Čekovni račun Jugoslovenske udružene Banke kod Pošt. štedionice u Beogradu br. 51036 / Cena 144 din. godišnje / Pojedini br. staje 12 dinara
IZLAZI KRAJEM SVAKOG MESECA

Šesto pismo Guvernera

Beograd, 25 decembra 1937

Mila braćo,

1. **Božićni praznici:** Ovaj će broj zateći jednu braću u punom slavlju Hristovog rođenja, a drugu u očekivanju ovih svetlih praznika. To su dani doma i porodice, dani roditelja i dece, kada se svako trudi da bude što bolji, što čistiji, i da u svetlosti božanske nauke i bezgraničnog milosrđa i požrtvovanja za opšte dobro, što ugodnije i veselije provede ove drage dane mira među ljudima dobre volje.

Pa i oni koji više nemaju roditelja, koji neznaju šta je sreća imati bračnoga druga ukrašenog decom i oni se kupe oko prijatelja i u tuđoj se sreći i sami osećaju sretni. Pa evo i mene među vas, draga braćo, da sa vama podelim zajedničku radost i da vam poželim lepe praznike i sretnu Novu godinu.

2. **Priznanje zagrebačkom klubu.** Iz zvaničnog izveštaja Evropskog Savetodavnog odbora pročitani smo, sa najvećim zadovoljstvom, ovaj završetak:

„Ne bi bio potpun nikakav izveštaj sa sastanka E.A.C. održanog u Zagrebu ako u njemu ne bi bilo pomena o gostoljublju koje su zagrebački rotari i njihove žene ukazali članovima komiteta. Sačekivali su svaki voz bez obzira dali je čas dolaska bio rano izjutra ili dockan uveče, u jedinom cilju da članovima E.A.C. požele dobrodošlicu i da ih otprate do njihovih hotela. Ponovo su bili svi na stanici da im požele sretan put kada su ovi ostavljali grad“.

Zatim se nabraja sve ono što su Zagrepčani učinili ovom prilikom i na kraju se dodaje, da su članovi Komiteta bili živo dirnuti svim ovim znacima pažnje, koji odlaze puni zahvalnosti na tako srdačnom gostoprимstvu.

Neka im je i od moje strane najlepša hvala.

3. **Rotarstvo i opština.** Obavestite me:

a) Kakvo je mišljenje meštana o vašem klubu i dali pojedini članovi imaju već kakvog korisnog uticaja na blagostanje vašeg mesta?

b) Da li vaša opština smatra klub kao korisnu ustanovu i ako smatra, stara li se klub da što više razvije svoje služenje zajednici, bilo u celini, bilo pojedinačno?

c) Ako se još nije izvojevalo priznanje opštine, ima li izgleda da će se uskoro do njega doći?

4. **Međunarodno prijateljstvo.** Četvrte nedelje februara 1938 g. (nedelja godišnjice osnivanja prvog Rotary kluba) valja u svima klubovima posvetiti naročitu pažnju Međunarodnom prijateljstvu. Svi će klubovi u svoje vreme dobiti nacrt programa u vezi sa raznim fazama ovoga problema, ali im ja još sada skrećem pažnju na ovo kako bi se što bolje i dostojnije proslavila ova godišnjica.

5. **Razmeštaj gostiju.** Primetio sam da na mnogim međunarodnim sastancima svi članovi jednoga kluba sede u grupama jedni pored drugih, što se ne sme dešavati. Glavni je cilj ovih sastanaka međusobno upoznavanje i stoga treba obratiti naročitu pažnju da i pri stolu i inače članovi gosti budu uvek izmešani sa članovima domaćeg kluba.

6. **Novi ban Drinske banovine.** Naš brat Dr. Dušan Davidović, član Rotary kluba u Sarajevu, naimenovan je Ukazom Njegovog Veličanstva Kralja za Bana Drinske banovine. Ovo je drugi rotar na visokom i teškom banskom položaju.

Naročito me raduje što ovo naimenovanje ne lišava našu braću, drage Sarajlije, dalje saradnje brata Davidovića koji, iako u drugim funkcijama, ipak ostaje u njihovoj sredini. Čestitam i njemu i njima.

7. **Odlikovanje.** Na predlog Ministra saobraćaja odlikovan je ordenom Jugoslovenske krune IV stepena predsednik Rotary kluba Split, brat inž. P. J. Mardešić u svojstvu šefa konstrukcionog biroa Jadranskih Brodogradilišta a.d. u Splitu, prilikom svečanog spuštanja prvih parobroda koji su konstruisani i građeni u našoj državi. Radujući se ovom odlikovanju, šaljem mu svoja najsrdačnija čestitanja.

8. **Rotarske publikacije.** U poslednje vreme pojavio se veoma pohvalan pokret kod pojedinih R.K. za prevodom i izdavanjem brošura po raznim rotarskim pitanjima. Radujući se ovoj aktivnosti skrećem pažnju na obazrivost da se ne desi da se u nekoliko R.K. pristupi izdavanju jedne iste brošure. Zato molim sve poduzetnike ovog lepog poduhvata da me prethodno obaveste o svojoj nameri, dostavljajući mi naziv brošure namenjene štampanju.

Zasada je već prevedena brošura „110 pitanja i odgovora o Rotarstvu“.

9. **Zvanične posete.** Sprečem drugim neodložnim poslovima, od prošlog pisma učinio sam samo dve zvanične posete najbližim mi klubovima: Beogradu i Zemunu. I to prilikom njihovog zajedničkog sastanka održanog u Zemunu 11 decembra.

Primerno druželjublje članova ovih klubova zaslužuje svaku pohvalu i ja im najtoplije čestitam.

10. **Jedna molba.** Najlepše molim svu braću tajnike da me posebnim pismima redovno obaveštavaju o važnijim događajima iz života članova njihovih klubova, kao što su razna naimenovanja, odlikovanja, ženidbe, rođenja itd. jer mi je, i pokraj najbolje volje, nemoguće da ovo lično pratim, a žao bi me bilo da o kakvom ovakvom događaju ne dam u Jugoslovenskom Rotaru izliva svojih bratskih osećaja.

11. **Klasifikacija „Osiguranje“.** U toku poslednje konvencije u Nici, francuski rotari, sudelujući na sastancima sekcije služenja u zvanju za klasifikaciju „Osiguranje“, zaključili su da je najbolji način za ostvarenje drugoga cilja R.I. formiranje grupa za proučavanje u svakom distriktu sa zadatkom da se među distriktima održava veza u cilju izmene misli, s obzirom na mogućnost usavršavanja dotičnih grana zvanja. Francuski rotari iz ove klasifikacije već su osnovali svoju grupu i želeli bi stupiti u vezu sa braćom drugih distrikata, predstavnicima iste klasifikacije. Sekretar je ove grupe: Monsieur Rene Poisson, 24 rue du Calvaire, Nantes (France).

12. **Mali komiteti.** Kako naziv „Mali Komiteti“ dat komitetima sastavljenim od rotarskih predstavnika dveju ili više zemalja iziskuje uvek objašnjenja kada se prvi put čuje, E.A.C. predložio je Centralnoj Upravi da se ubuduće ovi komiteti zovu „komiteti između zemalja“.

13. **Per capita tax.** Iako je na ovogodišnjem sastanku E.A.C. u Zagrebu bilo pokrenuto pitanje smanjenja ove takse, kao i ranije u mnogim prilikama, još nikakva odluka nije donesena po ovom pitanju koje su naročito pokrenuli predstavnici Rotary klubova iz Danske i sa Islanda.

14. **Četvrta regionalna konferencija.** Odlazak na ove regionalne konferencije najbolje je sretstvo za razvijanje prijateljstva i rotarske solidarnosti. Zato ne bi trebalo da mako propusti, ako mu ikako moguće, otići na četvrtu regionalnu konferenciju. Uveren sam da će svaki prisutnik na konferenciji koja će se održati u Štokholmu, Švedska, 2. 3 i 4 septembra 1938 god., biti u tolikoj meri zadovoljan da nikada neće zažaliti što je uzeo učešća u ovoj manifestaciji.

15. **Broj Rotary klubova u Evropi, Africi i Maloj Aziji.** Novembra 1936 g. u ovim krajevima bilo je 444 kluba. Do 1 jula 1937 ovaj je broj narastao na 481. Danas se pak, zbog prilika u potpunoj nezavisnosti od volje R.I. od ovoga broja mora odbiti 42 kluba. Zbog strašnih prilika u Španiji, tamošnji su klubovi u latentnom stanju te se i opšta rotarska aktivnost nalazi smanjena na oko 400 klubova.

16. **Istup iz članstva.** 15 oktobra o.g. R.K. Sorata u Boliviji prestao je biti član R. I. te ga stoga treba izbrisati iz svih spiskova.

17. Svoj braći, koja su me se setila prilikom moje Slave, najsrdačnije zahvaljujem na bratskoj čestitci.

Svima toplo rotarsko pozdravlje.

STEVAN K. PAVLOVIĆ
guverner 77 distrikta R. I.

UMESTO ČESTITKE — ZIMSKA POMOĆ. R. K. SUBOTICA ove godine neće nikome slati uobičajene čestitke Božićnih praznika i Nove godine. Umesto izdatka na ove čestitke, priložiće odgovarajuću sumu svojoj „Zimskoj akciji“ za koju je već predviđena suma od 35.000 dinara.

Isto tako i **R. K. SUŠAK** umesto ovih čestitki dodelio je 1000 din. svojoj „Mlečnoj akciji“ za siromašnu decu i nevoljne, moleći sve domaće klubove da ovim putem prime uzvraćaj dobivene čestitke.

Pa i klub **SKOPLJE** u mesto čestitaka dao je 1000 dinara za školske kuhinje školama u svome mestu.

PISMO SEKRETARA R.K. MAZAMET (FRANCUSKA)

Gospodine guverneru i dragi družo,

Na sastanku od 3 novembra naš guverner André Pons podneo nam je izveštaj o sastanku Evropskog savetodavnog odbora koji je održan u Zagrebu oktobra o.g. zatim nam je ocrtao njegove izvanredne lepote i naročito nam rekao kako je srdačan bio prijem koji im je učinjen.

A na naš sastanak od 1 decembra guverner je pozvao na večeru g. Henri Pech-a, poznatog industrijalca iz naše varoši, koji je baš dolazio sa prijema koji je vaša Zemlja priredila u čast francuskih rezervnih oficira. Gospodin Pech nam je govorio o svome lepom putu u Jugoslaviji.

I iz saopštenja našega guvernera, i iz govora g. Pech-a izrodila se tako prijateljska atmosfera, toliko srdačna i toliko iskrena za Jugoslaviju i ceo njen narod, da su za vreme ovih dveju večeri naši drugovi iz Mazamet-a proveli u savršenoj duhovnoj zajednici sa celim Jugoslovenskim Narodom. Što se tiče pisca ovoga pisma, takođe rezervnog oficira, osetio je lično najveće uzbuđenje misleći na slavne časove koje je proživeo novembra 1918, kad je rame uz rame sa vašim uzvišenim Vojnicima, prisustvovao oslobodjenju vaše plemenite Zemlje.

Na poziv našeg predsednika, svi su se drugovi digli da napiju zdravicu Velikoj Jugoslovenskoj Naciji uopšte a našim jugoslovenskim rotarskim drugovima napose. I kakva sretna okolnost, da su naše uspomene letele k vama baš na dan vašeg Narodnog Praznika, na dan 1og decembra.

Bili bismo sretni kada biste hteli da naše osećaje prijateljstva saopštite klubovima našeg distrikta.

Sa rotarskim i srdačnim pozdravom

Sekretar
Henri Catuffe

ODGOVOR GUVERNERA 77 DISTRICTA R.I.

Gospodine i mili družo

Duboko sam bio uzbuđen čitajući vaše pismo, i za mene i za moje sunarodnike, tako srdačno i tako dirljivo.

Osećaji koje ste mi izvoleli saopštiti nalaze uvek odjeka u našim srcima.

Sa istim srdačnim i vernim osećajima mi smo u zajednici sa svima vašim drugovima i građanima Mazamet-a kao i cele uzvišene Francuske.

Sretan sam da ovaj bratski pozdrav mogu da uputim preko jednog od rezervnih oficira Istočne vojske, koji su nam dragi prijatelji, naročito mili jer uz sve počasti koje im daje njihovo ime Francuza, pripada im i za nas najsvetiji naziv ratnih drugova iz odlučujućih časova kad se odigravala naša sudbina.

Vaše će pismo, dragi družo, biti objavljeno u Jugoslovenskom Rotaru. Sretan sam da Vam, uz blagodarnost na njemu, mogu podneti i uverenje o najboljim osećajima rotarske srdčnosti, moleći Vas da o tome obavestite i Vaše drugove iz R. K. u Mazamet-u.

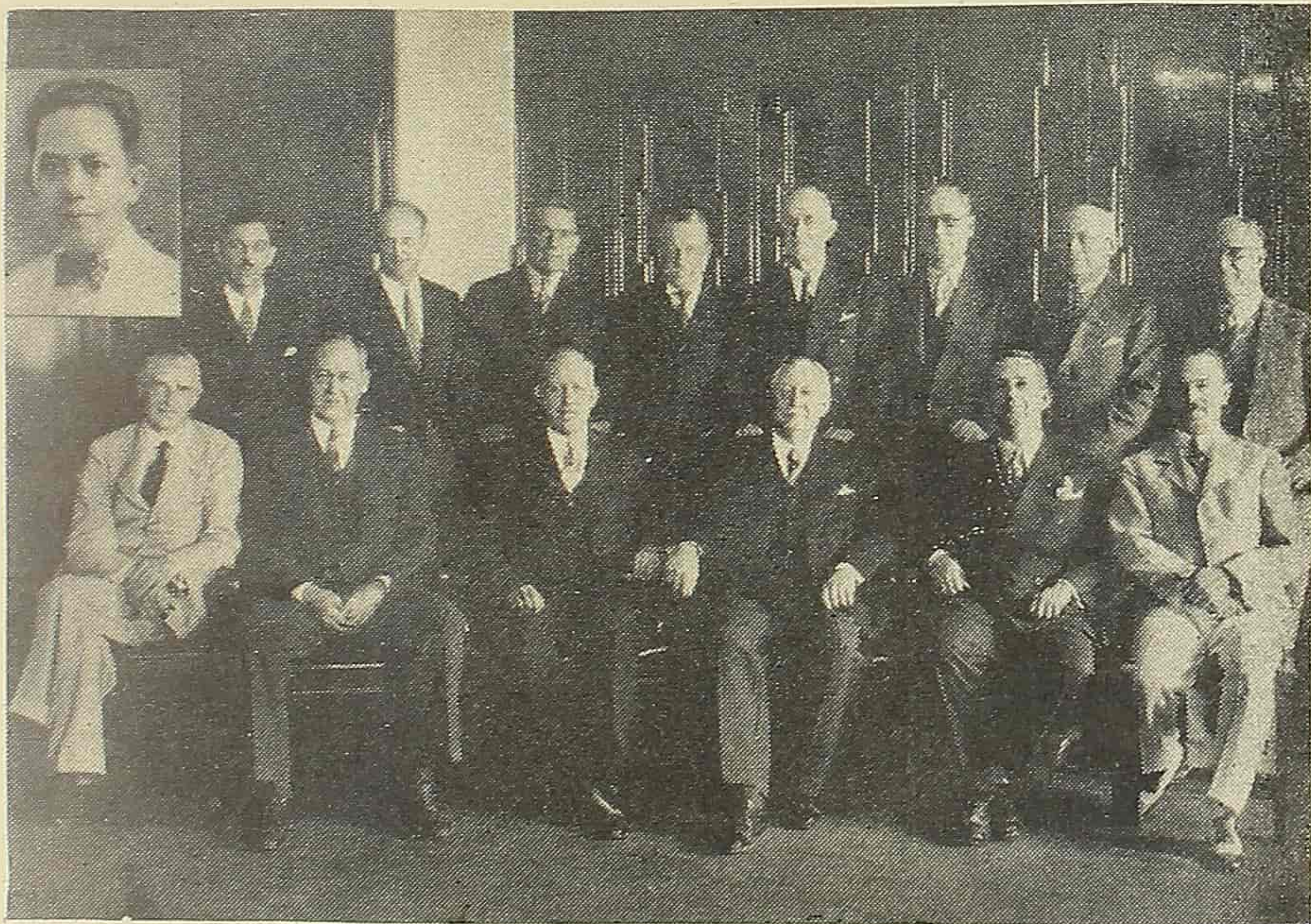
Odani vam
St. K. Pavlović
Guverner 77 distrikta R.I.

ИДЕОЛОГИЈА РОТАРСКОГ ПОКРЕТА

Др. Милан Соколовић (Р. К. Ниш)

Пре тридесетак године Паул Харис, један посве непознати млади адвокат у Чикагу, под утицајем тешке стварности, под утицајем несносног осећања усамљености у вароши од више милиона становника, покушао је и успео да сакупи око себе једну малу групу људи, припадника разних професија и занимања, са којом се повремено састајао ради измене мисли о свакидашњим догађајима и питањима. Они су одржавали своје састанке једанпут недељно и наизменично по својим канцеларијама и домовима. Отуда овај покрет и добија своје име „Ротари“, нешто што се редом окреће. Корисност овог покрета постаје јасна и убедљива још од самог почетка; Ротарство се нагло и невероватном брзином јача и шири, поставља и изграђује своје чврсте темеље на беспрекорној етици, и високом идеалу служења заједници. Ротарски покрет хвата све јачи корен у Северно-Америчким Сједињеним Државама, временом прелази њихове границе, па

ČASNICI I DIREKTOR R. I. 1937-38.

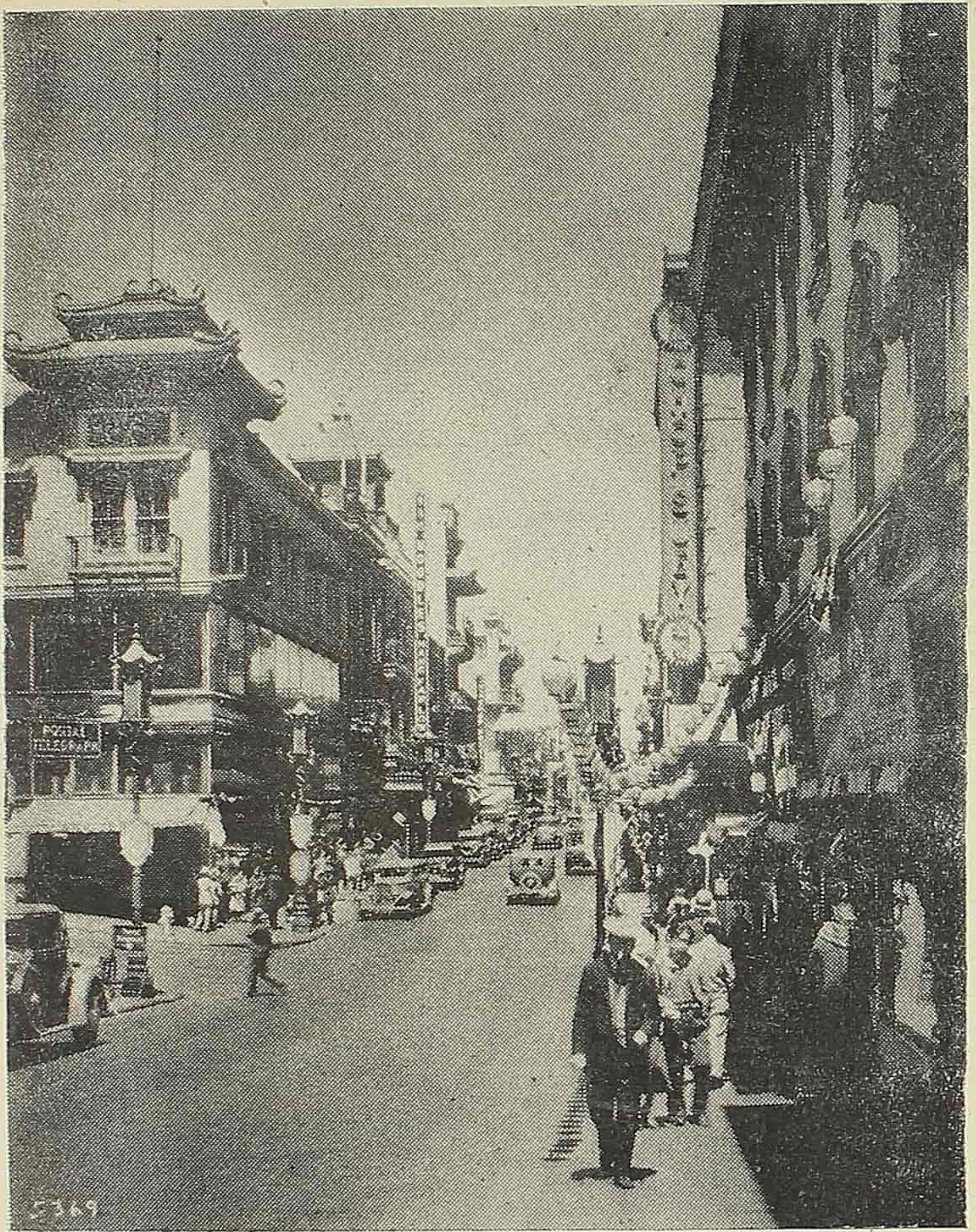
S leva na desno sede: Robinson (Engl.), neposredni past-prets. Manier (U. S. A.), I potprets. Williams (U. S. A.), pretsednik Maurice Duperrey (Paris), II potprets. de Arruda Pereira (Brazil), Imre (Budapest). Stoje s leva na desno: Walton (U. S. A.), Long (U. S. A.), Mitchell (Australia), Schneiderhan (Austrija), Walker (U. S. A.), Scurrah (Kanada), Sekretar Perry (U. S. A.), Brush (U. S. A.). U okviru: Romulo, III potprets. (Philippini).

чак и широке океане, тако да данас не постоји кутак на кугли земљиној где Ротарство није познато. Ротарство постепено узима све јачег замаха и почиње да привлачи све већу и већу пажњу целог света. Данас постоје преко 4000 ротарских клубова са близу око 200.000 чланова-ротара!

Још у самом свом почетку, Ротарство изграђује своју идеологију; ставља себи у задатак велике идеале; усваја и заветује се високим идеалима етике, морала и поштења, и са таквим геслом ступа у акцију, хвата се у коштац са свима питањима, која посредно или непосредно тиште појединце, заједнице, народе, васцело човечанство. Ротарски покрет скупља појединце за заједничку акцију, и развија своју заставу са лозинком пријатељства и беспрекорног служења заједници; подешава свој став тако како би што више допринео и што боље унапредио разумевање између појединаца, заједница, народа и раса. И, заиста, очи целог света упрте су у Ротарство! Ротарски покрет је стављен на пробу пред свима, а нарочито пред онима који се интересују за социјална, економска и индустриска питања; за напредак свеопштег благостања; за срећу целог човечанства!

Ротарство удара своје темеље на позитивну истину, која је једини резултат свих нагомиланих искустава од почетка света; на високу уметност и умесност живљења. Тако Ротарство признаје и усваја истину да је човек друштвено биће; да се живот обогаћује и долази до свог најпотпунијег изражаја само кроз пријатељство. Ротарски покрет је свестан чињенице да је сваки од нас само један мали делић заједнице и друштвеног поретка, и да као такав треба и мора да има извесну одређену дужност или обавезу према друштву и заједници у којој се креће и живи. Ротарство заступа гледиште да код сваког појединца постоји нагон да чини племенита дела, у мањој или већој мери, и да овај нагон једва чека да му се пружи згодна прилика, терен или моменат па да дође до свог пуног изражаја за добро самог чиниоца и његове најближе околине, за добро заједнице, народа, целог човечанства. Штавише, и сам човек је кудикамо срећнији у моментима када племенитији делови његове природе долазе до пуног изражаја. Ротарство пружа људима од акције, звања и посла ново надахнуће. Ротарство даје нову вредност сваком занимању. Ротарство нас учи да је свако звање или занимање пуно части и достојанства, па макако оно споредно било, само ако се врши свесно, савесно, исправно и поштено. Ротарство нас опомиње да свако пословање треба саобразити служењу заједници. Свако пословање треба да тражи свој ослонац на служењу заједници, јер у очима саме заједнице и не постоји други разлог за његово постојање, сем разлога да пружа стварну услугу заједници. У сваком пословању треба првенствено да водимо рачуна о својој одговорности према друштву, да водимо рачуна о служењу заједници, јер, будемо ли радили противно овом начелу, заједница ће сигурно временом настојати и покушати да преузме то пословање у своје сопствене руке и да га искоришћава у своје интересе. Тако Ротарство драговољно узима на себе велику мисију да проповеда велику истину пословном свету, истину коју пословни људи треба

Glavno
ulica u
kineskom
kvartu
San
Franciska

и мора да увиде, наиме: да првенствено врше све послове са намером не толико да што више зараде, колико да буду од што веће користи самој заједници. Наравна ствар, свако има право на пристојну зараду, која му, без сумње, следује за пружене услуге.

Као што је познато, чланови-ротари одабирају се из свих пословних сталежа и звања, и баш зато они и имају одређену идеологију, која је свима подједнако приступачна, која је скроз и скроз практична. То је идеологија стваралачке акције коју сви ротари могу и треба дословно да спроводе у дело и примењују у свакодневном свом животу, код своје куће, у послу, у својству грађанина и свима заједничким пословима и подухватима. То је идеологија свеопште употребљивости, пуна користи за све. Оваква идеологија повлачи собом велике одговорности у свако доба, а понаособ у ово доба у коме се ми налазимо и живимо данас. Велики се догађаји збивају око нас а још већи изгледа да су на помолу. Све се налази у превирању и пролазу.

Признавали факат или не, начело служења коме смо се ми ротари заветовали и које настојимо да доследно спроведемо у

дело, претставља факат природе: то је неприкосновени закон хармоничних и плодноносних односа између појединаца, заједница, народа, раса. И уколико будемо успели да спроведемо у дело ту нашу идеологију, уколико више утичемо на пожељни препорођај појединаца, друштава, заједница, народа, раса, утолико ћемо бржим корацима кренути напред ка постављеној мети. Због тога дужност нам налаже да уложимо све своје снаге, сав свој труд за њено што брже и јаче ширење, за њено пуно прихватање широм целог света; да будемо неуморни трудбеници у убеђивању још неубеђених да се Ротарство темељи на начела активног и стваралачког служења заједници; да је то само природан закон кога треба признати и дословно спроводити у дело. У спровођењу ове активне, позитивне и стваралачке идеологије привредници, трговци, занатлије, индустријалци и сви осталих звања и занимања добијају огромне могућности да утичу, на разне начине, на начин управљања и спровођења социјалне правде за добро човечанства. Овај дан када начело служења заједници продре у свест појединаца, заједница, народа, раса, и када се из те свести роди потребна и несаломљива воља, тај ће дан бити црвено слово у календару ротарског покрета, у историји човечанства. Онда ће бити лако подешавати понашање и опхођење појединаца, установа, држава једних према другима; постојаност, стабилност и здрав напредак цивилизације биће осигуран за сва времена.

Вјерују Ротарства није начело јачега, није начело силе у маком облику, већ начело правде у свима односима како приватним тако и јавним. Ротарство увиђа да се начело јачега, начело силе, свесно злоупотребљава и зато устаје противу њега, зато се конструктивно и смишљено бори противу њега начелом искреног и поштеног служења заједници. Ротарство нас поучава да највише добија, да се најдуже одржава у животу баш онај који најбоље, најправичније и најсавесније служи другоме, да је служење другоме најбољи начин сачувати и изградити самога себе; да служење уствари није ништа друго до усавршавање самога себе; да је себичност најкраћи пут своме уништењу; да је служење једноставно штићење својих сопствених интереса. Цела идеологија ротарског покрета заснива се и ослања на те претпоставке. Па и сама историја еволуције примењивања закона служења у трговачким и индустријским односима веома је интересантна, веома поучна и иде у прилог овом схватању. У почетку првих пословних односа између раденика и послодаваца, послодавци су желели, очекивали па чак и захтевали, уколико им је то било могуће, од својих раденика добар рад. У старо доба сви послови и сва трговина обављана је погађањем и разменом добара, па и дан данас овај је обичај донекле још у пракси, и послодавац не само да је желео и очекивао, већ отворено тражио од свог намештеника да му свесно и свесрдно помаже у експлоатисању купца. Врећеном послодавци почињу да увиђају, бар у извесним земљама, да добра, тачна и поштена услуга купца доноси собом кудикамо већи успех у послу, ако не из другог разлога, оно бар из разлога што се добром, тачном и поштеном услугом задобијају нови потрошачи. Закон служења другоме подједнако је важан и за посло-

давца и за радника и за све: то међусобно служење једини је частан излаз из неизвесности данашњице. Уколико пре увидимо тачност овога и саобразимо своје захтеве, своја поступања, овом закону, утолико боље за све нас. Нелогично је заложити малу пећ а загрејати велику собу: нелогично је вршити мали посао, а очекивати и захтевати велику зараду; то се противи најосновнијим природним законима, то је немогуће.

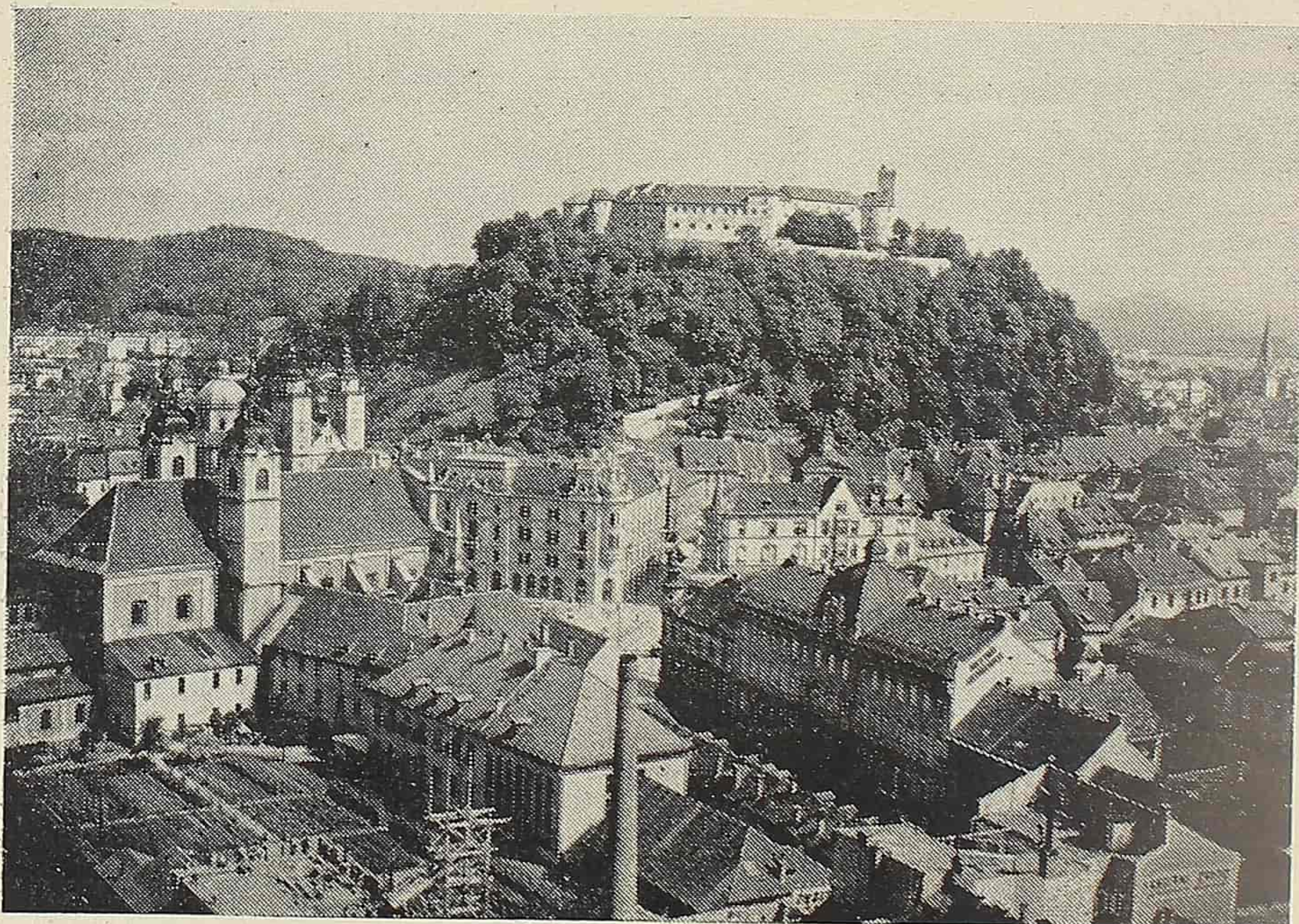
Идеологија Ротарства признаје права државе, признаје права, привилегије и прерогативе радничке класе, признаје права, привилегије и прерогативе послодаваца, признаје права, привилегије и прерогативе свакога појединца. Ротарство признаје право као темељ сваког органског живота, али у исто време свако право, привилегија или прерогатив треба и мора да повлачи собом и сразмерно одговарајућу дужност, обавезу или одговорност. И заиста не постоји опасност за права, привилегије и прерогативе ни послодавцима ни привредницима ни радницима, само ако се они буду, сразмерно својим како материјалним тако и духовним могућностима, одазивали својим дужностима, обавезом и одговорностима према друштву, народу, целом човечанству: узајамност је природно решење свих недаћа овога света.

У току последњих неколико деценија запажа се да у Америци, Енглеској и неким другим државама индустријалци, послодавци, привредници и трговци полако долазе к себи, увиђају свој погрешан став према радницима и покушавају да бар донекле поправе своје односе, да се правичније опходе према радницима. Они су се изгледа уверили из временом нагомиланих искустава да је, на крају крајева, свако експлоатисање радничке класе велика грешка, права бесмислица. Они су почели осећати у својој души сву јачину мржње коју радничке класе гаје према њима, а која је постепено расла и гомилала се кроз небројене генерације. Ето то их је и навело да покушају поправити несносно стање, али, ипак, они и даље страдају због своје себичности из прошлости, јер познато је да свака акција проузрокује оправдану и одговарајућу реакцију. То не само да је физички, него и духовни закон. Поступак према радницима у прошлости био је себичан; данашња реакција од стране радника ништа није друго до природна и праведна одмазда.

Идеологија Ротарства је срж, скуп свих нагомиланих искустава из прошлости, и зато настојмо да се та идеологија, та конструктивна акција спроводи у свима правцима а награда — конструктивна реакција — сигурно ће временом доћи. Будимо истрајни у чињењу добра и заступању правде. Као што сваки закон чини своје, тако ће и закон служења заједнички учинити своје, уродити жељеним плодом. Вршимо своју дужност и у пркос привидној незахвалности. Чинимо то не толико због награде, колико због тога што је право.

А шта је дужност појединог ротара? Дужност сваког ротара је да свесрдно служи заједници, исто онако као што кула светиља служи морнарима на мору; да утиче да се природне дужности, обавезе и одговорности појединаца, заједница, народа сразмерно изједначе и уравнотеже; да настоји да сви појединци, друштва,

установе, заједнице и народи врше своју дужност правично и да испуњују дословно и поштено све своје обавезе и да сnose пуну одговорност свог положаја који заузимају у друштву. Оваквим настојањем и делањем човечанство ће сигурно бити поштеђено многих тешких социјалних трзавица и преврата. И у спровођењу ових начела увидећемо да је човек темељ свему ономе што је добро. Из овога произилази да нам је првенствено и једино потребно изграђивати људе пуне одважности и правичности, људе јаког карактера и широких погледа; људе свесне своје одговорности и обавеза према појединцима, заједници, народу, човечанству, а на првом месту према самом себи. У изграђивању оваквих дивова будимо скромни па почнимо од самих себе: настојмо да увек неустрашиво гледамо чињенице у очи, да идемо путем правде савесно вршећи сваку своју дужност. Неоспорно, намећемо себи велике обавезе и одговорности, али то Ротарство од нас категорички захтева, а успеси којима Ротарство иде кудикамо су већи. Зато браћо ротари, не сустанимо у самом почетку или негде на пола пута, већ истрајмо до краја, до потпуног остварења наше ротарске идеологије.

Ljubljana (opšti izgled)

ISTORIJA I RAZVOJ NAŠEG POMORSTVA I POMORSKE TRGOVINE

Drago Paljaga (R. K. Maribor)

Istočna obala našeg Jadrana broji se radi svoje razvedenosti i po broju luka, zatona, otoka, otočića i raznih lijepih fjordova u jednu od najrazvedenijih obala Sredozemnog Mora.

Prava dužina naše morske obale iznosi oko 570 klm., a to je otprilike $\frac{3}{4}$ čitave istočne obale Jadranskog Mora. Sa uvalama i poluotocima proteže se u dužini od 1571 klm; dužina svih obala naših otoka iznosi nekih 3607 klm, tako da ukupna dužina naše kopnene i otočne obale obuhvaća 5178 klm.

Čitava obala urešena je sa nekih 60 velikih i 540 manjih otoka, oko 386 luka i pristaništa, te nekih 380 grebena.

Radi te svoje razvedenosti i načičkanosti raznim sigurnim lukama bila je naša istočna obala od vjkada dobro poznata pomorskim narodima, pa je već u prastaro doba privukla na sebe interes Feničana, u to doba najjačeg pomorskog naroda.

Feničani su svojom bogatom trgovačkom mornaricom krstarili putevima Sredzemnog Mora šireći istočnu bogatu kulturu, pomorsku trgovinu i brodograditeljstvo. Historija spominje da su Feničani za vrijeme svoga pomorskog gospodarenja posjećivali i našu obalu, te su osobito dobro poznavali južno pomorsko tržište istočnog Jadrana. Osobito su Feničani dobro poznavali otok Korčulu, u ono vrijeme najšumovitiji otok Jadrana, pa su ga u svojem jeziku nazivali „Tzur-zalal“ što znači „sjenoviti otok“. Upravo radi spomenute šumovitosti razvijeno je bilo tamo brodograditeljstvo, a s time i uslovi za razvitak pomorske trgovine.

Padom pomorstva i pomorske trgovine Feničana procvalo je pomorstvo u starih Grka, koji su u to vrijeme osnovali na današnjim našim obalama mnoge svoje trgovačke kolonije, od kojih još i danas nalazimo tragove u raznim imenima i starinama.

U ilirsko doba grade se u brodogradilištima istočnog Jadrana brze lađice imenom „liburne“, koje sa uspjehom priječe Jupiterovom orlu da se ugnijezdi na vrletima i liticama istočne obale Jadranskog Mora.

Plovidba je u to doba na istočnoj obali cvala i sve se više razvijala, ali uvijek u znaku borbe i nesigurnosti zbog napadaja ilirskih gusara. Primorski gusari borili su se uspješno protiv rimske nadmoćnosti i podizali bune i ustanke vrlo često; to je nateralo Oktavijana Augusta da sam predvodi vojnu protiv buntovnika, koje on uspješno skrši u velikoj bitci između otoka Korčule, Mljeća i Lastova.

Nakon pomenute pobjede skršena je bila moć i samovlast Ilira. Rimljani uvode sigurnu plovidbu uzduž istočne obale Jadrana, a pomorska trgovina i plovidba cvate i razvija se do vrhunca. Slom moćnoć rimskog carstva donosi naglo opadanje pomorstva i pomorske trgovine.

Nakon propasti istočnog rimskog carstva nastade seoba naroda i ta činjenica učini opet osjetljiv poremećaj u pomorstvu, koje postaje opet nesigurno i opasno.

Južna slavenska grana, Hrvati, zaposjedaju negde u 5 ili 6 vijeku istočne obale Jadranskog Mora te se brzo prilagođuju uplivu zapadne civilizacije. Tako su Hrvati uskoro imali dobro uređenu trgovačku i ratnu mornaricu Hrvatskog Kraljevstva.

Razna historička mišljenja govore da je Hrvatska u to doba svoje političke samostalnosti bila jedna od najjačih pomorskih država u bazenu Sredozmenog Mora. Drugi opet kažu, da je hrvatska mornarica u to doba dolazila po broju svog brodovlja iza bizantinske itd. Neki mletački historičar spominje u svojim rukopisima da su Hrvati bili učitelji i samih Mlečana u pomorstvu, pa kada se je pomorstvo Mletačke Republike počelo razvijati i cvasti, pozivali su mletački duždevi hrvatske graditelje da rade u njihovim brodogradilištima kao stručnjaci.

Za vladanja hrvatskog kralja Tomislava god. 1025 (Rex Croatorum) spominje se da je Hrvatska imala 800 „sagena“ i oko 100 „kondura“ sa 5000 momaka posade.

Bizantinski car Konstantin Porfirogenet spominje da je kod Hrvata bilo razvijeno pomorstvo, te da su se uspješno bavili pomorskom trgovinom ploveći uzduž istočne obale Jadrana od luke do luke.

Hrvatska trgovina i plovidba traje sve do godine 1000, koje godine mletački dužd Pietro II Orseolo nagrne sa jakim brodom do otoka Korčule i jurišem ga zauzme sa svima njegovim naseljima, a s tim zauze i sva brodogradilišta. Istina, bilo je još i drugih brodogradilišta, koja se spominju, i to u Bakru, Senju, Lošinju, Hvaru, Trogiru, Dubrovniku i Kotoru, ali ona u to doba nisu ni izdaleka bila na visini kao ona na otoku Korčuli.

Uprkos tome što je Venecija postala gospodar na Jadranu, ona nailazi na našoj obali na žestoki otpor omiških gusara i senjskih uskočaka, koji su uspješno uznemiravali svojim zaletima i hrabrim pothvatima venecijansko gospodstvo na Jadranu.

U 16 vijeku dolaze bosanske izbjeglice, Uskoci, koji u početku podupiru Mlečane protiv Turaka, ali poslije postaju oni njihovi najopasniji takmaci na moru. To takmičenje dovodi do otvorenog rata između Austrije i Mletaka. Uskoci su raspršeni a njihove lađe spaljene, ali oni se nisu prestrašili i pokorili sve dok se nije u Senju pojavila carska vojska i za volju Venecije učinila kraj uskočkoj sili. Mirom u Madridu god. 1617 Uskoci su raseljeni većinom po zaleđu i u Žumberku.

Za vrijeme mletačke okupacije našeg većeg dijela obale nastupi veliki застоj u razvitku našeg pomorstva i brodogradnje. Dopušteno je bilo u našim brodogradilištima graditi samo male lađice do 15 tona nosivosti, poslije nekog vremena do 60 tona nosivosti, a tek neograničeno građenje brodova postaje slobodno pod konac republike Sv. Marka.

Godine 1796 otok Brač ima već oko 100 jedrenjaka duge plovidbe, Lošinj i Cres preko 200. Najveći napredak u to doba osjetio se je u Boki Kotorskoj, gdje je broj lađa postao četverostruki, tako da naredne godine Bokelji raspolažu sa preko 200 velikih brodova i do 300 manjih, koji su im donosili godišnju zaradu od nekih 200.000 zlatnih mletačkih dukata.

Razvitku i cvatu naše mornarice zadaje strašan udarac pohod Napoleona u naše krajeve; u to doba bokeljska trgovačka mornarica posve je propala.

Bokelji se mogu ponositi i time, da su organizatori ruske carske flote u vreme kada slavenska Rusija postaje europska velevlast. Godine 1698 car Petar Veliki obraća se vijeću Mletačke Republike, da mu pošalje jednog vrijednog pomorca koji bi organizirao plovidbu i brodski park te odgojio mlade boljarske sinove za pomorske oficire. Mlečani, poznavajući dobro veštinu i sposobnost naših Primoraca, a u nedostatku svojih ljudi, preporučili su carskoj vladi našeg vrijednog pomorca Marka Martinovića rodom iz Perasta u Boki Kotorskoj.

Na veliko zadovoljstvo i cara i mletačke vlade, Martinović ispuni odlično namijenjenu mu zadaću. Rusko baltičko ratno brodogradništvo organizirao je opet sa velikim uspehom odlični pomorski stručnjak Matija Zmajević isto Bokelj.

U slobodnom Dubrovniku pomorstvo je glavni izvor čitavog blagostanja dubrovačke vlastele. Bijeli se barjak Sv. Vlaha vijori po brojnim galijama i poznaje ga čitavi mediteranski bazen. Bogatstvo Dubrovnika toliko se je popelo do zavidne visine da dubrovački bankar i brodogradnik Mihovil Pracat postaje vjerovnik tadanjeg španjolskog kralja. Poslije smrti ostavlja Pracat Dubrovačkoj Republici svotu od 250.000 zlatnih dukata.

Godine 1750 bio je već otkriven veliki dio novog svijeta — može se reći cijela obala američkog kontinenta. Staroamerički stanovnici bili su Eskimi i Indijanci koji su došli iz Azije kopnenim mostom (iz dilu-

Pogled na Bledsko jezero

vija). Prije dolaska Europljana bio je to kontinent bez ikakvog trgovačkog značaja. Ubrzo nakon otkrića Amerike nastaje poremećaj u pomorskoj plovidbi, koji je prouzrokovao u mnogim evropskim pomorskim državama zastoje u brodarstvu, pa je tako to otkriće utjecalo i na naše pomorstvo i pomorstvu trgovine uopće.

Poslije pada Napoleona Austrija zavlada našom obalom. Pomorstvo se zbog dugih ratova nalazilo u jadnom stanju. Istom poslije nekoliko decenija ono oživi, ali nikada kao ono pred padom Mletačke Republike. U to doba kada je pomorska trgovina jedrenjacima počela oživljavati, Boka Kotorska imala je jedva nekih 60 jedrenjaka.

Već godine 1765 Pelješčani osnivaju prvo brodersko dioničko društvo, koje posjeduje 33 broda duge plovidbe sa 600 momaka brodske posade. Dionički kapital tog društva iznosio je 2,300.000 forinti i bio je sav u našim rukama, dakle posve domaći.

Žezdesetih do sedamdesetih godina pomorska je trgovina cvetala i rapidno se razvijala zbog velike produkcije, te donosila velike dobiti.

Tom blagostanju dođe ubrzo kraj. Već god. 1807 sagradio je Fulton u New-Yorku prvi parobrod na kotače sa 18 KS, a već 1829 godine prvi parobrod na vijak.

Vijek napretka i izuma zadao je našim jedrenjacima, a time i blagostanju cjelokupnog našeg primorja, smrtni udarac. Parobrodi se usavršavaju i bijela jedra naših jedrenjaka, koja su kroz stoljeća resila poput bijelih labudova morsku površinu, naglo zaostaju i zastire ih crni dim.

Propast je bila neminovna. Ubrzo se pojavljuje par. društvo Austrijski Lloyd, koji postepeno subvencijom austrijske vlade dobiva oko 40 parobroda i time preuzima vodstvo u pomorstvu i pomorskoj trgovini. Naši pomorci sa jedrenjaka stradaju i pate.

Istom poslije izvesnog letargičkog sna trgoše se naša primorska mesta, kupuju se parobrodi i stvaraju se pomorska dionička društva.

Na Rijeci se, kao konkurent Austrijskog Lloyda, osniva novo parobrodarsko društvo sa povećim mađarskim kapitalom imenom Adria. Osnivaju se dalje mala parobrodarska društva u mestima: Rijeka, Bakar, Senj, Zadar, Vis, Šibenik, Orebić, Kotor itd.

Godine 1891 dođe nastojanjem Ladislava Krajača do fuzije društva Krajač & Co. u Senju i M. Švrljuga & Co. na Rijeci u novo parobrodarsko dioničko društvo sa sjedištem na Rijeci, koje se nazvalo Ugarsko-hrvatsko parobrodarsko društvo.

Pored spomenutih parobrodarskih društava imamo ih tada još sedam i to: Račić, Marinović, Unione ragusea, Krunajević & Jelačić, Obalna plovidba i Gračić. Sva ova društva imju ukupno 35 parobroda. Od godine 1908 pa do svjetskog rata imamo u Austro-Ugarskoj monarhiji parobroda sa oko 850.000 tona nosivosti.

Za vrijeme sloma dosegla je mornarica vrhunac svoje veličine i već pariškim sporazumom u godini 1920, koji se vršio između našeg ministra vanjskih poslova Dr. Trumbića i Italijana Bertolinia, operacijski nož zadire u tijelo naše mornarice, koju podijeli tako, da smo mi dobili od cele tonaže nekih 135 parobroda sa nosivosti od 114.338 tona.

Sadašnjoj našoj državi pripao je park parobrodarskih društava Oceania sa 14 parobroda, Dubrovačka parobrodarska društva sa 13 parobroda, Račić sa 6 parobroda, Ugarsko-hrvatsko dioničko parobrodarsko društvo slobodna plovidba sa 3 parobroda, Ugarsko-hrvatsko parobrodarsko društvo obalna plovidba sa 42 parobroda, Dalmatija sa 30 parobroda i još nekoja manja društva. Diobom ratne flote prošli smo vrlo loše i dobili smo 12 torpiljera te nekoliko sasma starih i skoro neupotrebljivih brodova.

Poslije Ujedinjenja obalna parobrodarska društva Hrvatskog Primorja fuzioniraju se u novo društvo pod imenom Jadranska Plovidba sa društvenim kapitalom od 12 milijona zlatnih dinara. Lanjske godine je snižen kapital na 72 milijona papirnatih dinara.

Godine 1929 osniva se fuzijom društva „Atlanske plovidbe“ i „Jugoslovensko-amerikanske plovidbe“ novo društvo imenom „Jugoslovenski Lloyd“.

Godine 1932 imala je naša trgovačka mornarica 188 jedinica sa 375.649 bruto tona. God. 1935 plovni park iznosi 178 jedinica sa 365.014 bruto tona. Sadašnja ukupna tonaža jugoslovenske trgovačke flote dostiže 372.579 registarskih tona, prema 347.018 u prošloj godini. U poređenju sa 1920 godinom, kada je Jugoslavija primila od saveznika 135 brodova, koji su predstavljali osminu trgovačke flote bivše Austro-Ugarske Monarhije, jugoslovenska trgovačka tonaža se utrostručila. Pomorska služba pod jugoslovenskom zastavom nije samo duž obala, nego se proteže na nekoliko linija u Sredozemnom Moru. Takođe postoji transatlantska linija za Južnu Ameriku. Jugoslovenska trgovinska flota, naročito obalska služba, prima subvenciju od države. Ribarskih lađa imali smo do 1933 6.292 u vrednosti od 27,526.500 Din.

Brodogradilišta su toliko slaba i neznatna, Jarrow u Splitu i Kraljevici, da nisu spomena vrijedna.

Naša ratna mornarica imade danas krstaricu „Dalmaciju“ od 2908 tona, oboružanu sa osam topova, šest minonosaca, 4 mala tražioca mina, 8 torpiljera po 250 i 4 torpiljera po 200 tona, 6 tendera, 2 matična broda za podmornice i dvije jahte. Od modernih bojnih jedinica imademo Dubrovnik, tip većeg razarača od 2500 tona sa brzinom od 36.5 milja na sat, a oboružan sa 4 topa i 6 izbacivača torpeda, zatim 4 moderne podmornice i to Osvetnik, Smeli (od 800 tona), Hrabri i Nebojša od 1164 tona. Nadalje dva brza moderna borbena čamca Uskok i Četnik, nosač aviona Zmaj sa 2600 tona oboružan sa 4 topa, a na kojem može stati 10 manjih aviona, te brod Sitnica, Spasilac i školski brod Jadran.

Naša obala ima u svemu 377 svetionika i 101 lučki ured, od kojih je danas ukinut priličan broj radi nedostatka proračunskih sredstava i osoblja. Sve što je do danas učinjeno na tom polju moramo zahvaliti samo privatnoj inicijativi naših vrljih Primoraca, jer državna uprava, nažalost, nije mogla ili moguće nije znala zadovoljiti potrebe našeg pomorstva po uzoru drugih kulturnih država.

Žalosno je, ali potrebno utvrditi tužnu istinu, da se u mladoj našoj državi pokazuje veoma mali ili nikakav interes i smisao za potrebe našeg Primorja i razvitak našeg pomorstva, prem bi more moglo biti važan izvor blagostanja za cijelu našu državu.

Naše je more most između Istoka i Zapada, pa namjesto da smo našem pomorstvu dali novi polet i postavili se uz bok ostalih naprednih pomorskih država, mi smo potrebe našeg Primorja sistematski od 1918 god. pa do danas zanemarivali. Nismo imali i još i danas nemamo urednih i modernih svetionika, — zamuljene su nam luke i tako nesposobne za pristajanje većih parobroda.

Od godine u godinu sve više rastu potrebe našeg Primorja i potrebe za razvitak našeg pomorstva u korist čitave države, pa namesto da se stavke u budžetskim proračunima povećavaju, one se snizuju.

Bivši ministar saobraćaja Vujić u godini 1935 ukida čak i odeljenje za pomorstvo u ministarstvu, te čitavo pomorstvo podčinja odeljenju riječne plovidbe, umesto da postoji jedno samostalno ministarstvo za pomorstvo i pomorsku trgovinu. Baš zato što nema nikakve organizacije i što gospoda iz riječne plovidbe ne mogu voditi uspešno organizaciju pomorstva, jer za to treba mnogo decenija da se stekne potrebna naobrazba i praksa, nama propada pomorstvo, turizam, ribarstvo, pa čak i tranzit robe prepuštamo drugim državama. — Prepustili smo aero-linije uzduž naše obale Čehoslovačkoj da ona uspostavlja avijonski turistički promet sa amfibijama, jer mi nismo u mogućnosti da nabavimo par aparata. Ide se čak tako daleko da se neki naši proizvodi prevažaju inozemnim parobrodima, namesto da se to omogući brodovima naše zastave.

Stari Rimljani su stvorili paradoksalnu izreku, koja u sebi krije veliku istinu, a glasi: „**Non vivere, sed navigare necesse**”. Toliko se već onda cijenilo pomorstvo i pomorska trgovina kao najvažniji faktor za kulturu i materijalni napredak jedne zemlje.

Želio bih da dođe ubrzo kod naših merodavnih do spoznaje: da su životni interesi našeg pomorstva ujedno i važno pitanje čitave naše mlade države.

МЕЋУГРАДСКИ САСТАНАК У НИШУ

Богољуб Милошевић (Р. К. Ниш)

Ротари клубови Лесковац, Ћуприја—Јагодина—Параћин и Ниш одржали су 13 новембра т. г. међуградски састанак са Ледис Најт-ом. Свечаност је била у Нишу, у новим клупским просторијама Р. К. Ниш, у „Парк” хотелу.

Овим међуградским састанком ударен је темељ овогодишње братске сарадње између ова три клуба који су упућени један на другог како по сличности проблема и програма рада, тако и по географском положају. Истовремено домаћински клуб Ниш прославио је своје усељење у нове клупске просторије у „Парк” хотелу, чији је власник бр. Милан Стојиљковић, члан Ротари клуба Ниш.

Свечаности су присуствовали како браћа домаћинског клуба са сестрама, тако и браћа кумовског клуба Лесковац и браћа тројног клуба Ћуприја—Јагодина—Параћин са сестрама.

Драги гост овог међуградског састанка био је бр. Стеван К. Павловић, гувернер 77 дистрикта Р. И. који је истовремено учинио

званичну гувернерску посету тројноме клубу Ћуприја—Јагодина—Параћин.

Међу гостима-неротарима, који су присуствовали састанку, треба нарочито поменути г. Јосифа Костића, армијског генерала, команданта армије, и дивизијског генерала г. Д. Миљковића, команданта друге коњичке дивизије, који као стари симпатизери Ротарства нису пропустили ни ову прилику да угодно проведу једно вече у кругу ротара.

Присутно је било укупно 80 ротара, сестара и гостију-неротара.

Заједничка вечера приређена је у, ротарски и укусно украшеној клупској просторији у којој се одржао и званични део састанка.

Званични део састанка отворио је бр. Вукашин П. Антић, претседник домаћинског клуба Ниш, поздравивши најпре добродошлицом бр. Гувернера, као премијера нашег ротарског дистрикта. Бр. претседник је потом поздравио г.г. генерале, као претставнике наше дичне војске, бр. Драгомира Павловића, као претставника Ротари клуба Београд, те браћу и сестре сва три клуба и драге нам гошће и госте-неротаре.

После поздравног говора бр. В. П. Антића, добио је реч бр. Стеван К. Павловић, гувернер 77 дистрикта Р. И.

Бр. Гувернер у почетку свога говора упућује своје поздраве г.г. генералима, као претставницима наше дичне војске, упоређујући њихов задатак са нашим 4 циљем, т.ј. да и они исто тако чувају мир као што га и ми ротари желимо да обезбедимо пропгирајући добру вољу и избегавање оружаних сукоба.

Евоцирајући своје успомене из раног детињства, које је бр. Гувернер провео у Нишу, честита нам усељење и изражава наду да ће ова промена дати новог полета у нашим ротарским прегнућима.

У наставку свога ванредног и снажног говора бр. Гувернер говори о Ротарству, о потреби и дужности да будемо корисни другима, и, изложивши наше циљеве, задржава се на идеји мира. Идеја мира, рекао је бр. Гувернер, учинила је да се Ротарство код нас толико развило, више него код свих наших суседних земаља, јер: ма да смо морали да ратујемо, ми волимо мир, цео наш народ је за идеју мира, ми за њега радимо и над њим бдијемо.

У другом и завршном делу свога говора бр. Гувернер се сећа наших сестара-ротарки као најлепших украса наших састанака и апелујући на браћу да своје жене и сестре што чешће доводе на састанке, како би се и оне међусобно што боље упознале и спријатељиле, захваљује се сестрама на пажњи коју су нам указале посетивши овај вечерашњи састанак.

Говор бр. Гувернера био је поздрављен бурним одобравањем и пљескањем.

Бр. Вукашин П. Антић је потом објавио да ће се на вечерашњем састанку свечано примити за члана Ротари клуба Ниш г. инж. Танасије Аритонович, директор фабрике дувана, кога поздравља и моли, као и све присутне, да саслушају предавање бр. Др. Милана Соколовића.

Бр. Др. Милан Соколовић је одржао ванредно лепо предавање „О идеологији Ротарства“, у коме је до танчина изложио историјат, бит, циљеве, начела и методе наше другарске заједнице, тако да су сви присутни неротари могли да упознају суштину наше организације.

Изванредно предавање бр. Др. М. Соколовића било је поздрављено живим одобравањем и заслуженим аплаузом.

На позив бр. претседника, кандидат г. Инж. Танасије Аритонович положио је усмено ротарски завет, после чега је бр. претседавајући обзнанио да је именовани примљен за редовног члана Ротари клуба Ниш, као претставник класификације „Прерада дувана — Тобако Мануфактуринг“ и, као видне знаке чланства, предао му је ротарску значку и легитимацију уз апел да их носи и чува са поносом.

Новопримени брат Инж. Танасије Аритонович свесрдно се захвалио на почастима и поверењу које смо му указали и обећао је да ће се свим силама трудити да се покаже достојним чланом нашег клуба и ревносим поборником ротарских идеала.

Брату Инж. Аритоновичу први је честитао бр. Гувернер, потом бр. претседник и остали.

Церемонијал пријема учинио је силан утисак на све присутне, а нарочито на госте — неротаре.

Од претставника осталих клубова први је говорио бр. Драгомир Павловић, члан Ротари клуба Београд, који нам је испоручио братске поздраве свију чланова свога клуба и честитао нам на усељењу уз искрену жељу да нам рад убудуће буде још плоднији.

Бр. Д. Павловић ни овом приликом није пропустио да у свој говор унесе пуно хумора, ведрине и братске непосредности. Објаснивши нам најпре комплициране узроке о закашњењу пријема давно испорученог поклона, који се сада налази на интернационалном путу у Тополи — који је дотле изграђен — бр. Павловић са пуно ведрине и доброћудности прелази на излагање интересантних података о женама-ротаркама у Америци, о чему је изнео ванредно занимљиве статистичке податке и са пуно поштовања је апеловао на наше драге жене и сестре да се угледају на своје прекоокеанске другарице.

И бр. Д. Павловић био је награђен радосним пљескањем, а благодарни погледи наших сестара били су јасни тумачи сестринске захвалности на изложеним податцима о улози жена у привредном животу.

Бр. Др. Велизар Пијаде, претседник кумовског клуба Лесковац у својем језгровитом говору изразио је своју радост и задовољство да на данашњем састанку може да поздрави тако лепи елитни скуп. Поздравивши усељење у „Парк“ хотел и прихваћајући данашњи наш састанак као почетак заједничког рада наших клубова, бр. Др. В. Пијаде апелује да се и убудуће приређују међуградски састанци што чешће како би наш рад уродио што бољим и уноснијим плодом.

После тога, бр. Др. Милан Стеванович, потпретседник тројног клуба Ћуприја—Јагодина—Параћин, објаснивши циљ нашег да-

нашњег свечаног састанка, подиже своју чашу у здравље и напредак домаћинског клуба, а потом предаје две изванредно лепе кристалне вазе као поклон за срећно насеље и у знак дугог сећања.

Оба говорника била су свесрдно поздрављена а бр. претседник се свима захвалио на пажњи којом су нам увеличали данашње славље.

Бр. Б. Милошевић, тајник домаћинског клуба, прочитао је поздравну депешу отсутног члана брата Петка Букумировића, који је, услед пословног путовања, био спречен да присуствује данашњој свечаности.

Пошто је бр. благајник обнео црну торбу за невољне, бр. претседник је закључио званични део састанка у 23 часа, молећи све присутне да продуже у весељу и пријатној забави.

Сутрадан, 14 новембра, био је заједнички ручак у Нишкој Бањи, коме су присуствовали бр. Гувернер и 17 браће и сестара из сва три клуба.

Уз најбоље расположење и са пуно лепих успомена драги гости су у недељу отпутовали вечерњим возовима.

U JUGOSLAVIJI

Uspomene na Zagreb od **Andre Ponsa**, guvernera 10 distrikta R. I.

(Брат Гувернер Понс, написао је у листу Rotary, новембар 1937, ofic. organu francuskih klubova ove uspomene na Zagreb. Naslovna slika ovog broja prikazuje jedno slovenačko selo sa narodom u prazničnoj nošnji kako se putem kreće ka seoskoj crkvi. Članak br. Guvernera je ukrašen uspelim crtežima G. R. Leforta, kao i velikom fotografijom sa opšte sednice Evr. savetodavnog odbora održane u Zagrebu.)

Evropski savetodavni odbor zasedavao je u Zagrebu od 13—16 oktobra 1937 pod predsedništvom W. de Cock Buining-a, koji je upravljao sednicama ljupko ali pouzdano.

Dnevni red je bio izobilan, sva pitanja su brižljivo ispitivana u opštem raspoloženju, svako ulažući potrebne napore, da se dođe, iako na izgledu raznolikog mišljenja, do odluka koje bi važile za sve.

Oficielan izveštaj o radu objaviće se. On će vam dopustiti da cenite osobine diskusije kao i duha, koji ih je pritom zadahnjivao.

Ja ću vam dati vrlo jednostavno nekoliko utisaka i kazati vam o srdačnosti prijema priređenog nam od naših drugova.

Zagreb je 1914 brojao tek 80.000 stanovnika, danas ih ima preko 225.000. Spomenici njihove slavne prošlosti kao i veličanstvena zdanja modernog doba daju mu izgled prave prestonice. Dod stari grad okuplja u sebi palate sa plemenitašima velikih porodica i stara naselja na poslednjim ograncima planina, moderni grad pak sa svojim gradinama, svojim širokim ulicama, veličanstvenim državnim građevinama, širi se lagano u dolinu između brežuljaka i brze Save.

Stara prestonica kraljevina Hrvatske, Slavonije i Dalmacije, na granici zapadne i istočne Evrope, kulturni centar Jugoslavije, stolica velike

Banovine, Zagreb ne prestaje da održava svoju duhovnu vrednost i da gleda kako raste njegova ekonomska aktivnost.

Iako je malo automobila po ulicama — što nije bez izvesne lepote — opravdano cenom benzina i raznim taksama, ipak ima veoma mnogo živosti. Jutrom na trgu u srcu grada oko spomenika dobroga Jelačića, čija sablja upravljena na Mađarsku služi sada kao odmoriste odomaćenim golubovima, održava se pijaca, gde seljani iz okoline mesta dolaze u svojoj živopisnoj nošnji iskićenoj ukrasnim vezovima. Svako je selo na sreću sačuvalo svoju nošnju. Divna je zbirka izložena u Etnografskom muzeju, koji iako smo ga brzo prešli ostavlja blistav utisak. Ništa nije originalnije u sredini svakidašnje nošnje gomile, nego odela u živim bojama, čije šare označuju iz kojeg kraja i potvrđuju vredne ruke radilica. I kakva uzvišenost u hodu žena, koje prolaze pored vas održavajući ravnotežu sa teretom na svojoj glavi!

Od 5 do 7 uveče, masa sveta ponajviše školske mladeži i studenata, pokriva trotoare pa prelazi i na sredinu ulice, gde samo zvuci tramvaja i poneki kočijaš poremeti spokojstvo šetača. Obišli smo stara naselja, ulazili u njihova dvorišta, razgledali njihove dućane, gde im visi nova ili polovna roba o niske i zadimljene tavanice, gde je trgovčeva kancelarija produženje radionice i koji samo na nekoliko metara od velikih, prostranih i osvetljenih magazina nude po običaju seljana mogućnost cenkanja i dugih razgovora.

Docne u noći šetali smo po ulicama i praznim trgovima, gde su još budne samo statue velikih ljudi što su služili otadžbini. Izgledalo nam je, da se mogu bolje razumeti borbe u prošlosti, otpor na teška ugnjetavanja, bolna nasilja, pravedne pobune i nade kao nespokojsva budućnosti.

Šuma, jedno od velikih bogastava nacionalnih, počinje gotovo na ivici samog grada. U nju se doseže vijugavim i uskim putem, ređajući u stisnute redove bataljone svojih visokih i pravih drveta kao izvajanih iz istog kalupa. Na vrhu nalazi se hotel u švajcarskom stilu, odakle se vidi kako se odvajaju horizont sa ravnice i grada, spočetka u izmaglici a zatim u svetlucavosti večernjih svetiljki.

Između šume i grada, u lepim gradinama, podižu se elegantne vile u svežim bojama. I samo groblje liči na cvetni park, njegovo izvanredno proširenje je posledica povećanju živih u gradu.

Sednice našeg odbora držale su se u gornjim prostorijama novog doma opštinskih ustanova, zgrada veoma spretno uređena i gde smo dobili duboku poštu od opštinskog osoblja, koje je bilo potpuno na svom mestu. Za vreme odmora sednica u susednim sobama su nas služile ljupke učenice domaćinske škole, uvek nasmejane, kolačima sandvičima, voćem i raznim napitcima.

Na kraju jedne sednice kolorisane projekcije i jedan film prikazali su nam najzanimljivije predele zemlje, za koju nemadosmo vremena da je posetimo.

Svečanosti behu mnogobrojne u našu počast. Gradonačelnik Zagreba — jedan rotar — priredio nam je sjajan ručak u opštinskom domu, gde nam je sa svojom suprugom i ljupkom ćerkicom odao čast a posle našeg izleta dočekao nas je i u svome letnjakovcu.

Narodni balet igran je u Vel. pozorištu a dirigovao ga je sam autor. Tu smo čuli narodne arije u živahnim i bujnim ritmovima. Seo-

ska slava, koja je poslužila baletu za temu, zadržala nas je kostimima, dok su nam veoma silne scene učinile da bolje razumemo prostodušnu nevinost duša, ono prodiranje strane kulture i crkve, koje karakteriše život primitivaca, i svežinu kao žudnju u seoskim idilama.

Posle pretstave Ban Savske banovine — opet rotar — i Mme Nada Ružić priredili su nam soare u banskim dvorovima a u čast članova našeg odbora. Prisutnika je bilo mnogo i po izboru, slušali smo muziku i pevanje. Jedno čudo od deteta, sa 12 godina, sviraše nam zadržavajućom umetnošću Šumana i Lista. Zakuska, u isto vreme obilata i ukusna, izazva sve naše smelosti i umiri sve apetite.

U petak večer u hotelu Esplanada, dekorisanom i iskićenom zastavama, Zagrebački rotari nas primiše. Večeralo se a posle koncerta gde se naizmenice pevalo i sviralo, nastala je igranka.

U nedelju pre podne prokrstarili smo poslednji put kroz grad i bejasmu prisutni povorci raznih društava. Isto tako smo bili srećni što smo mogli da posetimo dve seoske crkve, koje su bile pune vernika, žena i ljudi u prazničnoj nošnji, preko kojih se, oživljavajući boje na seljanima, igrala treperava svetlost sa crkvenih prozora.

I na kraju je bio odlazak dolinom Save, sredinom purpurnih i zlatastih šuma, preko kojih su se lepršali svetli traci. Trst, jadranska obala i svetlucavo more, Venecija i njene močvari osveženi suncem već na njegovom zahodu, Verona sa sjajnom prošlošću, kada je po njenim ulicama Bonaparta, pobednik Arkole, nervoznim korakom šetao rost svoje ljubavi za ravnodušnom Jozefinom, Lago Mađore tiho i kao nerealno pri mesečini, a zatim granica i noć.

Završujući osećam se obavezan da kažem našim francuskim drugovima o i zvanredno velikom požrtvovanju naših drugova u Jugoslaviji, kao i neusiljenost sa kojom su oni, zajedno sa njihovim ženama i decom sve učinili da b što bolje iskoristili naše kratko bavljenje. Mi čuvamo dragocene uspomene njihovog prijema isto kao i njihove lepe zemlje i mi smatramo kao visoko preimućstvo što smo mogli predstavljati na radovima Evropskog savetodavnog odbora jedan distrikt koji se tokom godine izvio na čelo pokreta ekspansije R. I.

Dr. V. K. (R. K. Beograd)

Hrvatska narodna nošnja

Бора Милутиновић (Р. К. Београд)

Производња памука на територији Југославије одавно је позната, а одржавала се, без заштите, само у најјужнијим срезовима Вардарске бановине. Па и у тим срезовима не постоје баш повољне климатске прилике за нормалну производњу памука. Годишња количина топлоте није довољна за пун успех пуцања чаура пре насталих слана, нити је примена наводњавања препоручљива због продужавања вегетације и задржавања пуцања чаура.

И поред свега тога у време високих коњукура за памук, као што је то било у доба америчког грађанског рата, култура памука допирала је све до Враћа. Висока цена допушта пољопривреднику да се задовољи и са мањим приносом по хектару, а памук је таква биљка која непрестано замеће плод и прве чауре увек имају довољно топлоте да испуцају.

Колико је питање цена осетљиво за ширење ове културе, видело се 1935 године када је новоотворена нишка предioniца и ткачница почела да купује домаћи памук и тиме проузроковала мали скок цена за 0,50 пара по килограму сировог памука. Добра последица ове боље цене осетила се одмах идуће године: култура памука раширила се за око 400 хектара, т.ј. за 30% више од прошлогодишње.

Према томе, сасвим је јасно било да ће осигурање довољне минималне цене домаћем памуку бити озбиљна подлога за проширење ове културе код нас. То је Уредба о откупу домаћег памука од 16 октобра 1936 године и предвидела, слично законским прописима којима су дириговане са успехом културе памука у Грчкој и Бугарској. Грчка данас покрива са 70% потребу своју у памучном влакну, а Бугарска је у току 5 или 6 година успела да прошири ову културу од 3.000 на 50.000 хектара.

Поменута Уредба о откупу домаћег памука гарантује произвођачу сваке године благовремено пре сетве одређену споразумну цену, која може да буде до 50% скупља од просечне годишње цене „мидлинг“ памука на њујоршкој берзи. На основу те одредбе учвршћена је цена домаћем памуку из бербе 1937 године на 17.50 динара по килограму чистог влакна, што одговара по прилици 5 динара за килограм сировог памука.

Увозници и индустријалци памучног влакна обавезни су да сав домаћи памук, способан за индустријске сврхе, откупе од произвођача преко њихових задруга најмање по горе утврђеној цени, и то сразмерно своме годишњем увозу памука. Увозници не могу да увозе стран памук док не докажу да су своју квоту домаћег памука откупили. Задруге које се баве продајом памука својих задругара пријављују предвиђене количине домаћег памука за откуп и расподелу, а увозници свој годишњи увоз страног памука.

Утврђени распоред расподеле обавезује увознике да од одређеног времена откупе домаћи памук, у противном не могу добити дозволе за увоз страног памука.

Да купци домаћег памука не би били оштећени, враћа им се разлика између откупне цене домаћег памука и просечне годишње

цене „мидлинг“ памука на њујоршкој берзи из нарочитог фонда за памук. У тај фонд улази установљена контролна такса на сву памучну робу за царинске бројеве: 38, 272 до 287 и 356/3. Висину те таксе прописује сваке године Министар финансија на споразумни предлог Министра трговине и индустрије и Министра пољопривреде. Из тога фонда издваја се потребна сума за унапређење култа памука код нас, као и за снабдевање произвођачких задруга машинама за одвајање влакна од семена, пресама и другим потребама. Контролна такса за 1937 годину одређена је врло ниско: од 12 динара на 100 кгр. увезене памучне робе, али неће бити ни убудуће претерано висока, ако се култура домаћег памука буде проширила на непредвиђену површину од с.с. 40.000 хектара. Наравно, ту таксу увозници пребацују на потрошаче.

Провођење горе поменуте Уредбе почело је доста касно због несугласица око тумачења појединих одредаба, нарочито о дужини памучног влакна способног за индустријске сврхе. И поред тога задоцњења Уредба је дала задовољавајући успех у првој години, који се види из наредног прегледа.

Преглед ширења културе памука по срезовима:

Срезови:	Засејане површине у хектарима	
	у 1936 г. хект.	у 1937 г. хект.
1. струмички	959	1.607,50
2. ђевђелијски	281	404
3. дојрански	291	360
4. кавадарски	46	249
5. радовишки	55	101
6. велешки	43	87
7. неготински	37	85
8. овчепољски	63	73
9. штипски	6	54
10. кочански	31	36,70
11. кратовски	30	20
12. скопски	1	10
Укупно хектара:	1.833	3.087,20

Узимајући прва три среза, где је култура памука била већ јаче развијена и трговина памуком уведена, остали срезови пре уредбе гајили су памук готово искључиво за своју домаћу потребу, одвајајући влакно од семена рукама. Машине за одвајање влакна имала је Струмица најбоље, Валандово и Ђевђелија слабије, а Кавадар готово никакве. Кад се све то узме у обзир и дода томе урођено неповерење земљорадника за новине, онда горње цифре значе много.

Укупно за прву годину проширење културе памука износи 60%, али је за познаваоца прилика много важније што су срезови више Демир Капије нагло повећали своје скромне површине под памуком. Тако наши најсупљи срезови у држави: кавадарски, неготински, штипски и велешки показују сјајан одзив и дају наде

да ће се у тим срезовима брзо развити култура памука. То је и циљ био уредби како га је схватило Министарство пољопривреде, пошто ту има годишње највише црног угара и прележина, т.ј. рђаво искоришћеног земљишта. У тим срезовима због ниског воденог талоба (испод 400 мм годишње) не успевају пролећни усеви, сем дувана, чија је култура ограничена монополском политиком. Винову лозу уништила је филоксера и обнављање тражи велике инвестиције и дуг период развоја. Према томе летња култура памука има да искористи многе залудне наднице породичних чланова земљорадника и његове запрежне стоке. Са ширењем културе памука без икакве инвестиције и накнаде радне снаге у новцу ови срезови сигурно ће један део годишњег угара препустити култури памука. То ће урадити и севернији срезови све до Куманова и ја предвиђам да ћемо ми имати сличан развој као и Бугарска, т.ј. кроз пет година наместо садањих 3.000 хектара — 30.000 хектара под памуком. Рачунајући минимални бруто приход од 500 кгр. сировог памука по цени од 5 дин., имаће ускоро Вардарска бановина готово потпуно нов национални доходак од с.с. 75,000.000 динара. Верујем да ће и многи несигурни кукуруз око Скопља, Куманова и Св. Николе бити замењен памуком, као што ће и неке друге области почети са културом памука. Огледи и прва пракса показали су одличне резултате у срезу подгоричком и даниловградском, где памук може конкурисати кукурузу и поред високе цене ове житарице у тим посивним крајевима. Цело Приморје има одличне услове за културу памука али мало расположиве земље; ту памук може боље да успе но у Струмици, јер чауре могу нормално да пуцају много доцније а сетва да се обави много раније.

Практични покушаји разних пољопривредника у горњем Банату на око 12 хектара показали су да и ова област може имати интереса за ову културу памука, ако се у низу година покажу слични резултати овогодишњим, нарочито на топлим и сланим земљама непогодним за кукуруз.

Струмички памук сав је рода хирсидум као и амерички, па му ни у погледу дужине влакна не изостаје. Исто тако и бугарске сорте, убачене ове године, дале су врло повољне резултате. Наша Пољопривредна огледна и контролна станица у Скопљу издвојила је већ интересантне сорте памука које рану стижу и брзо отварају чауре.

Индустријалци су подигли много неоправдане повике против домаћег памука, — као: да му је влакно кратко, па се водила читава борба око минималне дужине влакна способне за индустријску употребу. Нећу да се осврћем на ове немиле полемике, јер ће пракса, као и у Бугарској, показати да је наш памук исто тако добар као и амерички. Постојао је један чисто македонски памук са кратким влакном (хебацеум македоника), али се он не гаји и налази се још само као ботаничка врста.

Трговци београдски много боље мишљење имају о домаћем памуку, кога они називају „колачар“. Он је чистији од америчког, јер се бере руком из сваке поједине чауре па нема ситних отпадака чаура као амерички који је бран често машински. „Колачар“

је зато, што му влакно одвајају ручне и мале моторне машине: сличне ваљавици за вуну, које му дају тај уваљан облик.

Једина претња култури памука уопште долази од све већег усавршавања и појевтињавања котонизације ланеног и кудељног влакна. Централне силе као Немачка, Италија и Пољска покушавају да се ослободе прекоморског увоза памука не само због валутарне, него још више због војне политике. Сједињене Америчке Државе предвиђају, а већ и осећају, опасност за своје плантаже памука, где је берач и сувише скуп да издржи конкуренцију индустријске прераде ланеног и кудељног влакна у сурогат памука. Та прерада није за сада тако јевтина, нити је котонизирано влакно тако идеално, али не значи да то неће постати даљим развојем ове индустрије. То се осећа и по све већој тражњи кудељног и ланеног влакна у Југославији за извоз.

Ипак, нас то не сме да скрене са правца дириговане производње памука све дотле док ови војни и економски разлози у земљи не изгубе своју данашњу оштрину.

О ИНДУСТРИЈИ ШЕЋЕРА УОПШТЕ

Victor Elek (R. K. Petrovgrad)

По стручној литератури индустрија репног шећера има своје порекло да zahvali научњаку Andreas Sigismund Marggraf-u, који је први установио постојанје сладиле у белој репи. — Рођен 3. марта 1709. г. у Берлин-у, он је био истакнут хемичар и његов проналазак је био први корак к развојку данашње врло распрострањене и плодне индустрије шећера. — Marggraf је умро 7. августа 1782. године у својој 73-ој години. — Пored осталих борача који су око проналажења шећера у репи имали заслуге, има се нарочито споменути први практични одгајивач репе и први фабрикант шећера Franc Karl Achard. — Он је neumorno вршио опите на билjkама шећерне садржине на свом малом поседу у Caulsdorff-у у околини Берлина и на тај начин је коначно установио: да је од разних билjака шећерне садржине бела репа најпodesнија за добијање шећера. Achard је помоћу пређума од 50.000 талира, који му је одобрио краљ Friedrich Wilhelm III. основао прву фабрику шећера у Kunern-у у Шлеској, која је већ 1802 године, дакле пре 135 година први пут прорадила. — Његовим настојањима обраћена је свугде у иностранству велика пажња, његова делатност на пољу добијања шећера отворила је нове путеве, тако да га можемо назвати оснивачем индустрије репног шећера, учитељем рационалног гајања шећерне репе као и првим одгајивачем шећерне репе у модерном смислу. — Achard је умро 20. априла 1921. године у Kunern-у у својој 69-ој години.

Из свог првог почетка индустрија шећера се nagло развила јер се је у целој Европи укorenила тако, да данас нема скоро ни једне државе у Европи, у којој не би било индустрије шећера.

Данашња свetsка производња шећера износи округло 28,8 милиона тона sirovog шећера, од којих на репни шећер otpада 10,3 милијона а на

trščani šećer okruglo 18,5 milijona tona. — Svetska proizvodnja šećera deli se prema pojedinim kontinentima ovako:

a) **Repni šećer**

Evropa	8,791.000 t
Sjedinjene Američke države	1,318.000 t
Azija, Australija i ostale američ. države	156.000 t

ukupno: 10,265,000 tona

b) **Trščani šećer**

Azija	7,732.000 t
Severna i Centralna Amerika	6,756.000 t
Južna Amerika	2,047.000 t
Afrika	1,083.000 t
Australija	923.000 t
Evropa	14.000 t

ukupno: 18,555.000 tona

Pre rata na svetu se proizvodilo godišnje okruglo 18 milijona tona sirovog šećera, od kojih 10 miliona tona otpada na trščani šećer a 8 milijona tona na repni šećer. — Potrošnja je odgovarala proizvodnji. — Svetski rat je ovaj privredni sklop porušio. — Proizvodnja šećera je posle rata od godine do godine rasla, naročito u prekomorskim državama, koje su, kao što se iz gornje statistike vidi, svoju proizvodnju šećera postepeno za 80 procenata povisile, dok je u evropskim državama povišena proizvodnja postigla samo oko 25 procenata pred-ratnog nivoa. — Ova velika hiperprodukcija s jedne strane i s druge strane katastrofalno opadanje potrošnje šećera kao posledica svetske depresije sa ogromnom nezaposlenošću, doveli su industriju šećera celoga sveta u vrlo tešku situaciju i može se mirno reći da su čak i opstanak ove industrije poremetili. — Pokušaj, da se razlika između proizvodnje i potrošnje smanji i postepeno dovede u sklad, nije uspeo, pošto je u tu svrhu sklopljeni sporazum radi ograničenja proizvodnje obuhvatao samo oko 40% svetske proizvodnje. — Neke države, naročito Java i Kuba, smanjile su do duše svoju proizvodnju, ali u drugim državama, koji ovom sporazumu nisu pristupile, proizvodnja je dalje rasla. — Kriza se pogoršala, svetska potrošnja šećera spala je na oko 25 milijona tona sirovog šećera i svetska cena šećera postigla svoj najniži nivo. Ovaj sporazum, nazvan Chadbourne-sporazum, svršio je fijaskom. — Pokušaj svetske privredne konferencije od 1933. godine da na ruševinama tržišta šećera podigne novu zgradu, nije uspeo. — Međuvremeno su se privredne prilike u svetu automatski poboljšale i s time u vezi i prilike na svetskom tržištu šećera postale su nešto povoljnije, tako da možemo smatrati da potrošnja šećera na svetu od 28.8 milijona tona sirovog šećera godišnje otprilike odgovara današnjoj proizvodnji. —

Naravno, stanje svetske industrije šećera je i pored napred spomenutih delimičnih poboljšanja još uvek nesigurno i baš iz tog ragloga zemlje merodavne za proizvodnju šećera neumorno rade i nadalje na

saniranju prilika, i to naročito u tom pravcu da racionalnim ograničenjem proizvodnje dovedu ovu u sklad sa potrošnjom. — Sem toga se pokušava da se znatni viškovi šećera na celishodan način vežu i samo postepeno privode potrošnji, da bi se time izbeglo pretrpavanje tržišta šećerom.

Na taj način ima nade da se svetska industrija šećera izbaci iz ove teške situacije i pošto se s pravom može pretpostaviti da će se sve zemlje — proizvođači šećera — u svom sopstvenom interesu podvrgnuti potrebnim merama za saniranje i da će svaku akciju u tom pravcu podpirati, to se može računati da će budućnost i industriji šećera opet doneti normalne prilike.

Od postojećih prilika trpi naravno i domaća industrija šećera, pošto određivanje cene u prvom redu zavisi od svetskog tržišta, kojem se ova ima prilagoditi. — U srazmeri prema industriji šećera u inostranstvu, naša se domaća industrija šećera nalazi u teškoj situaciji i to iz sledećih razloga. Prvi je razlog u samom kvalitetu repe na koji nepovoljno utiču vremenske prilike kod nas, jer ili vlada dugi period kišovitoг vremena ili pak dugi period suše. Drugi je razlog pak što cena repe kod nas nije u skladu sa malom sadržinom šećera u našoj repi. — Relativno visoka cena šećera uslovljena nesrazmerno velikom trošarinom jeste uzrok maloj i nazadnoj potrošnji šećera u našoj zemlji, što naravno ima za posledicu čitav niz šteta po jugoslovensku privredu, a to su između ostalog: smanjenje proizvodnje šećera i repe i u vezi s time kratke i nerentabilne kampanje sa nesrazmerno velikim režijskim troškovima. Radi bolje ilustracije potrošnje šećera u pojedinim evropskim državama ukazujem na sledeću statistiku, koja pokazuje potrošnju po osobi i godini:

Država	1935/36 kg	Država	1935/36 kg
Velika Britanija	54,6	Danzig	18,7
Danska	48,2	Rusija	13,6
Island	46,5	Španija	12,2
Švedska	42,1	Madjarska	12,1
Irska	38,7	Poljska	11,5
Švajcarska	36,1	Grčka	11,2
Belgija	29,8	Litvanija	10,-
Norveška	28,9	Portugalija	8,2
Holandija	28,9	Italija	7,9
Austrija	26,3	Jugoslavija	5,4
Čehoslovačka	26,1	Rumunija	5,4
Finska	25,4	Turska	4,6
Nemačka	25,-	Bugarska	4,-
Estonija	25,-	Albanija	3,3
Letonija	24,8		

Radi bolje ilustracije razlike između trošarine na šećer kod nas i u drugim evropskim državama izneću jedan tabelaran pregled kako sledi:

država	trošarina na šećer dinara po kg	država	trošarina na šećer dinara po kg
Nemačka	2.84	Portugalija	2.97
Čehoslovačka	3.10	Rumunija	3.42
Austrija	2.63	Bugarska	5.04
Madjarska	5.—	Grčka	ništa
Francuska	1.91	Albanija	3.54
Belgija	ništa	Švajcarska	ništa
Holandija	5.72	Turska	ništa
Danska	ništa	Poljska	2.48
Švedska	ništa	Finska	ništa
Norveška	ništa	Jugoslavija	7.77
Španija	2.12	Italija	11.70

Zaštitna carina na šećer onih država koje imaju svoju sopstvenu industriju šećera iznosi:

država	dinara po 100 kg
Nemačka	432.64
Čehoslovačka	570.—
Austrija	361.39
Madjarska	445.35
Francuska	382.21
Norveška	336.51
Poljska	672.08
Italija	509.03
Španska	657.07
Rumunija	513.29
Bugarska	602.32
Grčka	438.05
Finska	485.36
Turska	742.79
Jugoslavija	303.25

Dalji razlog nepovoljnijem stanju domaće industrije šećera prema inostranoj leži u tome, što kod nas ne postoji centrala za zajedničku prodaju šećera i time su opadanju cena šećera, na uštrb domaće industrije, širom otvorena vlata. — Uzmemo li u obzir sve navedene i još navedene štete, onda vidimo da stanje domaće industrije šećera nije baš zavidno.

Prerada repe počinje obično početkom septembra meseca i traje prema količini repe pod normalnim okolnostima 2—3 meseca. — Ovo godišnja kampanja je nečuvena iznimka, pošto su nas nagomilane velike zalihe šećera prinudile da površinu zasejane repom snizimo. — Usled toga će naša ovogodišnja kampanja jedva 4 nedelje trajati a to je najkraća kampanja od postojanja ove fabrike, dakle za 26 godina rada. Površina zasejana repom iznosi u ovoj godini samo oko 300 kat. jutara, dakle od prilike $\frac{1}{3}$ normalne površine. — Ovo sniženje površine zasejane repom nalazi svoje objašnjenje u gore navedenim okolnostima.

РАД РОТАРИ КЛУБОВА У НЕМАЧКОЈ

Др. Сима Илић (Р. К. Београд)

Овогодишња дистриктна конференција 73 дистрикта одржана је у Хановеру. Читав један број часописа „Ротариер“ посвећен је извештајима са конференције. Са необичним одушевљењем, које се испољава само онда у толикој мери кад се описују лепоте своје земље, ротар Машет описује чари онога што су природа и људски ум учинили од „зеленог велеграда“, како он назива Хановер. С једне стране, стари део града пун дивних споменика средњевековне архитектуре и дивних краљевских паркова, а с друге стране: импозатне грађевине садашњице. Споменици велике прошлости и гласови снажне садашњице, пуне радиности и стваралаштва, чине ванредну симфонију рада.

Дистриктна конференција је одржавана баш у време кад се десила катастрофа ваздушне лађе „Хинденбург“, па су сви говори домаћих ротара и страних гостију отпочињани са комеморацијом, односно изјавама саучешћа у несрећи коју је цео немачки народ болно осећао. Претседник домаћинског клуба рекао је у своме поздравном говору између осталог: „Овај ваздушни брод није значио само чудо технике. Ми смо у њему гледали поносног победника ваздушног мора и гласника мира између двају континента, символ добре воље и споразумевања међу народима“.

После поздрава претседника домаћинског клуба говорио је гувернер Шнајдерхан. Он је најпре прочитао поздравне депеше других дистриката. Интересантно је напоменути да се у „Ротариеру“ нарочито истиче да је депеша претседника „Конзеј Сипериер“ француских дистриката, брата Мориса Дипереја, била нарочито срдечно поздрављена и примљена. Одмах је саопштено да је Дипереј кандидат за претседника Ротари Интернационал за следећу годину.

Говорећи о Ротарству уопште Шнајдерхан истиче да је Ротарство једина организација на свету у којој су као пријатељи скупљени људи и управљачи земаља које званично и не стоје у најбољим односима.

Као делегат Ротари-Интернационал-а био је присутан Т. Ц. Темзен, бивши гувернер данског дистрикта. Он је у ванредно документованом говору изнео заслуге и успехе Ротарства на пољу међународног споразумевања. Спомиње утицај ротара на решење ирског питања. По његовим речима ротари су омогућили Лојду Џорџу да се дође до компромиса у Ирској. Исто тако у конфликту између Перу и Чиле први су били ротари из Чилеа који су послали божићну честитку друговима у Перу. Томе су следовали одласци младих Перуанаца у Чиле и обрнуто. Дакле ротари су дали у ствари најважнији прилог каснијем споразуму између ових двеју земаља. Не само у Америци него и у Европи моћан је утицај Ротарства на међународне односе. Тешка атмосфера која је дуго владала између Немачке и Данске као последица рата 1848-50, поправљена је благодарећи ротарској сарадњи. — О благотворном утицају Ротарства у оним деловима света где су расне супротности нарочито изражене, и где ротарство доводи за један

сто беле и обојене, треба нарочито водити рачуна. Мото „Сервис абав Селф“ треба да вреди не само у односима између појединаца него и народа; треба да сви народи света мисле на то како узајамно један другоме да помогну и да служећи другоме, себи служе.

За гувернера за следећу годину изабран је Др. Хуго Гриле, а за вицегувернера Дајтенмозер.

У немачким клубовима испричано је интересно објашњење речи „ротари“ које је дао гувернер Ванг, бивши кинески министар спољних послова. Ванг је рекао: „Ми у Кини имамо реч која потпуно изражава дух служења: Фу Лун, што значи прихватите жбице точка и гурајте напред; зато се Ротари у Кини назива Фу Лун Ши, т.ј. удружење чији чланови су обавезни да прихвате жбице точка и да га гурају напред у служби човечанству“.

У последњем гувернерском писму гувернера Шнајдерхана, писаном из Антиба, нарочито се истиче срдачност и важност састанка између чланова трију француских дистрикта и немачког. Пријаве за тај састанак биле су толико многобројне да нису могле све да буду уважене. Састанку су присуствовали стари и нови претседник, као и осивалац Ротарства Харис. Претседник Дипереј је нарочито истакао вредност овога састанка у смислу служења четвртој тачци нашег програма, а претседник Манијер је предложио да овоме састанку присуствују и 30 претставника других земаља као почасни чланови, а то у циљу да им се да прилика да упознају начин рада француско-немачког „малог одбора“, који је први те врсте у Ротарству. Говори Шнајдерхана и Дипереја на томе састанку толико су садржајни и пуни искреног одушевљења да бисмо свакоме препоручили да их у целини прочита. У обиму једног кратког реферата није нам могуће да изнесемо главнија или лепша места из тих говора, јер нема ни главнијих ни лепших, пошто су говори од почетка до краја пуни лепих мисли и жеља, о потреби заједничког рада на испуњењу нашег четвртог циља. И један и други говор претстављају и у литерарном погледу кратка ремек-дела. Утисак који су ти говори оставили на присутне био је веома дубок, што се види и из чињенице да кроз три броја „Ротаријера“ о томе састанку пишу три разна аутора. Па не само то. Гувернер Гриле своје друго гувернерско писмо почиње са речима које је Дипереј изговорио на томе састанку, а које гласе: „Велика је моја радост да ми је у део пала част да за претседника Р. И. будем пердложен од стране мојих немачких другова. Уверен сам да ће тесна сарадња, коју сам са немачким ротарима остварио према малих одбора у прошлим годинама, и даље постојати. Моја је искрена жеља да помоћу наших односа у Ротарству допринесемо ширењу добре воље и одржању мира између Немачке и Француске“. Нема сумње да ће ове дубоко проосећане речи нашега поштованог претседника Дипереа живо одјекнути у душама свих ротара 73 дистрикта“ — додаје нови немачки гувернер Гриле.

Код немачких ротара много се полаже на измену омладине. Тако су ове године остварене ове измене: немачко-шведске, немачко-француске и немачко-енглеске омладине. У Корушкој код

Клагенфурта, клуб овога града створио је логор немачко-енглеске омладине, који је 3 недеље трајао.

У Хановерском клубу одржао је ротар Ломан из Нанкинга предавање о Кини, у којој Ротарство узима у последње време много маха, благодаречи наклоности владе и њезиног претседника Чанг-Кај-Шека. Између осталих социјалних питања, у последње време је заузимањем ротара поправљена судбина рикша-кулија у Шангају. Предавач наглашава да страна штампа преувеличава значење немира у Кини. Влада је јака, а претседник Чанг-Кај-Шек ужива у широким народним масама необично велико поверење. При томе он је мирољубив човек. Замах у привреди у последњим годинама необично је јак, а индустрија се из дана у дан усавршава. Само једна фабрика избацује 100 Дизел-кола месечно. Темпо индустријализације је знатно бржи него ли је био на пр. у Сјед. Амер. Државама или Јапану. Марљивост, самоодрицање и ниске плате радника чине их недостижнима. У 11 провинција изграђује се годишње 10.000 км путева. Немачки инжењери и привредници у великој мери учествују у привредном подизању земље и изгледи за њих су у Кини веома леви.

Пратећи последњих година рад Ротарства у Немачкој, а имајући у виду прилике у којима се свет данас налази, долазимо до закључка да можда нигде није био потребнији ротарски рад у служби нашем четвртом циљу него ли је био потребан у оној мери и обиму у коме га је вршио француско-немачки „птит-комитет“. Кад се има у виду искреност и преданост Ротарства у раду на идеји зближења и споразумевања француског и немачког народа, од кога споразума је много година уназад и од кога је много година унапред зависити општи мир, онда је разумљиво колико губитак за ротарску идеју значи прекид ротарског рада у 73 дистрикту.

Данашњи мој извештај о ротарству у 73 дистрикту последњи је. С великом жалошћу завршавам своју дужност извештача нашега клуба о приликама и раду Ротара у Немачкој.

Чврсто повезани ланац, састављен из 82 беочуга, подједнако чврста и јака, прекинут је на једном месту. Није прекинут тамо где је био најслабији, јер није имао, услед ма какве кривице или грешке његових ковача, ни једног слабијег места. Али прекинут је тамо где је имао да издржи највећи терет. Но ни тај терет не би за тај ланац био неиздржљив кад би се његова тежина кретала у границама природних могућности, а природа тога терета бар донекле одговарала начину, средствима и материјалу из кога је ланац сачињен.

Прекинут континуитет ланца мора да буде брзо васпостављен, а његов осамдесет и други беочуг распршиће се у ситни прах, који ће благи ветар разнети, а по један трун тога праха зауставиће се у срцима оних који су свом душом и срцем сарађивали на ковању тога беочуга, који се је налазио у низу осталих, сакованих са чврстом вером у бољу будућност човечанства и споразумевања међу народина.

IZ ROTARSKOG SVETA

ČEHOSLOVAČKI 66 DISTRIKT R. I

Rad guvernera i distrikta.

Guverner rot. Hyka otpočeo je od meseca oktobra 1937 da upravlja distriktom iz Ženeve gde je službeno dodeljen na rad pri Društvu naroda. — Još uvek stižu iz inostranstva izjave saučešća za pok. Prezidenta-Osloboditelja Masarika. — Guverner Hyka s pastguvernerom drom Neuwirtom iz Brna predstavljali su naš distrikt na zasedanju Evropskog Savetodavnog odbora u Zagrebu od 13-16 oktobra 1937. U svom mesečnom pismu naglašava Guverner da je Zagrebački Klub sve organizovao u velikom stilu, potpuno bez zamerke. — Naša distriktna konferencija će se održati od 14 i 15 maja 1938 u Košicama. — Redovni sastanak slovačkih i podkarpatskih rotara biće 6 januara 1938 u Tatranjskoj Lomnici na visokim Tatrama. — Guverner Hyka obraća pažnju, da je izišlo zasebno izdanje predavanja rotara Vrana, Podhajskog i Rudla, koje sadrži dobra uputstva budućim i sadašnjim predsednicima i sekretarima a koja bi trebalo da pročita i svaki rotar. Tu su izložene dužnosti i funkcije predsednika klubova, zatim napisi o službi u klubu kao i o dužnostima i funkcijama sekretara klubova. — U novembru 1937 posetio je guv. Hyka klubove: Olomouc, Usti na Labi, Visoko Mito, Mladu Boleslavu i Kromeržiž. Najznatnije svečanosti su bile u Mladoj Boleslavi kao proslavi desetogodišnjice postanka kluba i u Kromeržižu gde je slavljen charter. Na obema proslavama učestvovao je i Guverner. — Po klubovima se spremaju predbožićne zabavne večeri sa omladinom, kao i akcija za zimsku pomoć je u jeku za sirote i nezaposlene.

RAD NEKIH NAŠIH KLUBOVA:

Bratislava. — RoRt. Karvaš na studijskom putovanju po Americi, posećuje američke klubove. Rot. Horna je odlikovan bugarskim ordenom. Rot. Kostlivy držao je predavanje o Lečenju teških srčanih bolesti.

Brno. — Na proslavi 19-godišnjici Čehoslovačke republike rot Cisarž, bivši lični komornik Prezidenta-Osloboditelja pročitao je svoje uspomene: Sećanja na borbu iz inostranstva u saradnji sa T. Gš Masarikom.

Mlada Boleslava. — Klub je radosno primio čestitku Jugoslovenskog guvernera Pavlovića o proslavi 10-godišnjice kluba. Proslavu su čestitali i klubovi Beograd, Maribor, Sušak, Varaždin i Zagreb.

Poprad. — Klub marljivo priprema tatranski sastanak za 6 januar 1938 u Visokim Tatrama. Za prvog počasnog člana izabrali su bivšeg rotara ing. Reicherta.

Praha. — Svečno je Klub proslavio 150-godišnjicu od rođenja Jana Evangelista Purkinja. Rot. Nemeč je govorio o značaju Purkinjea. Rotaru Vlčkovu predali su 30 klubova svoje zastavice, koje on nosi za svoj klub u Clevelandu (S.A.D.).

Prostejov. — Pretst Rosipal je predavao o čehoslovačkoj štednji i daje čitav niz autobiografskih crta važnih za dalje utvrđivanje rotarskog drugarstva.

Přerov. — Stampano i razaslano svima klubovima predavanje rot. Prchala o kanalu između Dunava, Labe i Odre. Rotor Jan je predavao o Međunarodnoj poziciji Čehoslovačke.

Příbram. — Jedna sednica je bila posvećena petminutnim govorima iz života naših rotara. Rot. Bukovsky je predavao o narkotičnim lekovima.

Rakovnik. — Pilsenski klub posetilo je 4 člana. Rot. Beranek je govorio o berzama na termine.

Rudnice na Labi. — Ing. Ženaty iz R. K. Praha držao je govor o tajnim udruženjima i društvima.

Sušice. — Svi članovi brižljivo uče srpskohrvatski. Klub u Plzenu posetili 15 rotara i tu je rot. Seitz, gradonačeonik sušički, održao predavanje o Opštinskoj samoupravi.

Tabor. — Jedan član klupskog podmlatka opisao je svoje bavljenje u Franciskoj među podmlatkom R. K. Aix-les-Bains. Vođena je debata o veštačkom kaučuku i o kulinarskoj izložbi u Frankfurtu.

Teplice-Šanov. — Za đake najviših razreda nemačkih i čeških srednjih škola raspisana je tema sa nagrdom: Kko ćemo doći do češko-nemačkog kulturnog zbliženja.

Třebič. — 13 članova i 6 sestara posetili klub Žedeč n/S. gde su odlučili da povedu zajedničku akciju u oblasti Češkomoravske visoravni.

Usti na Odri. — Pozdravili su u svojoj sredini 14 rotara iz Pardubice. Sekr. Šrimpf je govorio o rotarskom prijateljstvu.

Užhorod. — Rot. Drag. Grigold R. K. Subotica je posvetio ovaj klub, gde su izmenjane klupske zastavice. Rot. dr. Lukač je predavao o raznim ukorenjenim novikama Engleza.

Visoko Mito. — Pozdravili su 17 rotara sa sestrama iz Žamberka. Rot. Ostadal kao gradonačeonik dao je referat o budžetu ovog mesta za 1938.

Zlin. — Rot. Zelinka je govorio o pojačanoj sigurnosti na putevima, o čemu su izvešteni i svi ostali klubovi. Gost. rot. Guillement iz R. K. Casablac-a dao je referat o Maroku.

Žamberk. — Mnogobrojno učestvovali na odlasku u Visoko Mito. Opširno se raspravljalo o knjizi fabrike Bata: Kad budemo država od 40 miliona.

Vaclav Rudl, R. K. Mlada Boleslava

IZMENA MLADEŽI OD ZNAČAJA ZA SPORAZUMEVANJE. Dali znate da rotari u mnogim državama mnogo rade na povećanju međunarodnog razumevanja pomoću uzajamne izmene svojih sinova i kćeri? Maurice Duperrey, predsednik R. I. govori nam o veoma korisnoj grani rotarske delatnosti u decembarskom broju časopisa „The Rotarian“.

Iz našeg distrikta

Promene u članstvu:

Novi članovi:

Mesto, prezime, ime i zanimanje	Klasifikacija	Adresa: poslovna privatna
Niš 1) Ing. Tanasije Antonović direktor fabrike duvana	Prerada Duvana Tobacco Manufacturing	Fabrika Duvana Tel. 78
Stari Bečej 2) Stevan Kaćanski ekonom i nar. posl. 3) Petar Kangrga trgovac	Proizvodnja kudelje Hemp growing Prodaja železne robe Irongoods-distributing	Kralja Petra 14 Tel. br. 17 Vilsonova ul. Kralja Petra 40 Tel. br. 8
Istupili iz kluba:		
<i>Bitolj</i>	1) Milutin Kažić, zbog premeštaja 2) Tomislav Čubelić, zbog premeštaja 3) Dr. Svetolik Milišić, dao ostavku 4) Dr. Jovan A. Jovanović, zbog premeštaja	
<i>Niš</i>	5) Prof. Petar Todorović, zbog premeštaja 6) Dušan Vitorović zbog premeštaja	
<i>Skoplje</i>	7) Dragomir Erić, dao ostavku	
<i>Leskovac</i>	8) Dr. Rade Soilar, dao ostavku	

RAD NAŠIH KLUBOVA

Bačka Topola. — U mesecu novembru prvo predavanje je održao brat Kiškarolj o temi: Zanatlijski stalež u našem srezu. Predavač u svome predavanju izlaže statistički pregled zanatlijskog staleža, njenog pomoćnog osoblja i govori o njenim međusobnim odnosima, o uticaju fabričke radinosti na ovaj stalež, o stručnim školama pomoćnom osoblju i o zadatku tih škola. Drugo predavanje je održao brat Gonda iz svoje struke: o drogerijama, dodirnuvši u zanimljivoj formi u glavnim linijama istoriju drogerija, postanak drog. artikala, raznih mirisa, o kaprisima mode u tom pogledu u prošlosti sve do danas. Zatim o delokrugu rada apoteka i drogerija i napokon o kozmetici i o njenom ogromnom napretku poslednjih godina. Treće predavanje je održao brat Komloš: o limenoj industriji u našoj državi. Predavač u svome predavanju izlaže delokrug rada ove industrije, ulogu i važnost pomoćnog osoblja, radnika, kao i statistički pregled ove industrije u našoj državi. Na sastanku kumovskog kluba u St. Kanjiži, 18. novembra, brat Sepeši je održao vrlo uspelo predavanje o međunarodnom služenju, a brat Beniš o bitnim smerisama rot. ciljeva. — Kao zimsku pomoć klub je podario 2000 din. direktoru ovd. škole za kupovinu 15 zimskih kaputa sirotinim a valjanim učenicima.

Banja Luka. — Predavanje br. Kristića iz R. K. Petrovgrad pročitano je, pri čemu br. dr. Bukinac dao stručna obrazloženja. Br. Đurković je predavao o pitanju pravilnika i dažbina jedne gradske opštine a br. dr. Bukinac pročitao je svoje

utiske kroz Nemačku i Francusku. — Na predlog br. dr. Moljevića otpočela je rasprava po pitanju nepismenosti u Vrbaskoj banovini (konstatovano je da ima samo 27.40% pismenih). Po istom pitanju spremiče se naročiti referati.

Beograd. — Predavanje su održali ovi rotari: Bora Milutinović: Proizvodnja pamuka u Jugoslaviji; dr. Ilić: O radu nemačkih klubova do njihovog zatvaranja; Nikola Stanarević i dr. V. Kujundžić: O velikim magazinima; S. Sirišćević: O radu Rotary klubova u Severnoj Americi; T. Sondermajer: Vazduhoplovstvo u evropskom zapletu; Dr. Pržić: O rotarstvu u Bugarskoj; Dr. Sima Ilić: Četvrta venerična bolest i Dr. Vjekoslav Meichsner: O rotarstvu u Engleskoj i Severnoj Irskoj. — Poslednji redovni sastanak priređen; je kao **holandsko veče**. Ovom sastanku prisustvovao je i novo-akreditovani holandski ministar u Beogradu g. van Hoorn koga je predsednik Dr. Nikolić pozdravio u lepom govoru. G. van Hoorn zahvalio je na toplom prijemu, a zatim su održana predavanja: Dra Ilija Pržića: Holandija — Zemlja i ljudi; V. Petkovića: Holandija kao privredni i kulturni faktor; St. Koena: Holandsko-jugoslovenske trgovačke komore. Posle toga je rotar T. Sondermajer govorio o uspesima Holandije u oblasti vazdušnog saobraćaja, a rotari Avramović, Kujundžić i Milutinović evocirali su svoje uspomene na Holandiju i Holandane. — Posle poduzetog odsustvovanja vratio se u klub rotar-osnivač arh. Josif Hrnčič, donoseći nam pozdrave iz R. K. Pilzn i od braće čeških guvernera Hyke, Červenke i drugih.

Bitolj. — Za darovitog violinistu P. Toškova iz Petrovgrada a siromašnog učenika muz. akademije u Zagrebu, skupljeno je među braćom 300 dinara za violinu. — Brat Br. Naumović na zanimljiv način izneo je utiske sa svoga putovanja po Ohridsko-Struško i bregalničkom kraju. Podvukao je sve karakteristične osobine i uslove poljoprivrednog delanja, koji su u uskoj vezi sa podnebljem, zemljištem i teoretskom spremom samoga poljoprivrednika. Izneo je i praktičan rad na selu seoskih mladića koji su svršili poljoprivrednu školu. — Prilikom proslave oslobođenja Bitolja između braće se najviše istakao Drag. Spasić koji je kao vajar majstorski izradio figuru blaženopočivšeg Kralja Aleksandra I Ujedinitelja. Rad br. Spasića primljen je za spomenik koji je i otkriven na svečan način 19. novembra o. g.

Cuprija—Jagodina—Paraćin. — Prilikom proslave Kumanovske bitke br. Gattin je održao prigodno predavanje i opisao odjek koji je ova pobeda imala u Dalmaciji. Br. Bekerus iznosi svoje uspomene iz tog vremena i da je na prvi glas o Balkanskom ratu otputovao odmah u Prag, gde je za Srpski crveni krst za ciglo 8 dana prikupio 225.000 zl. kruna. Češki hirurzi prof. Jedlička i Kukule pohitali su odmah u pomoć srpskim ranjenicima. — Br. Pejcha održao je veoma zanimljivo i informativno predavanje: S puta po Metohiji. Opisao je kulturni rad železničkih i graničarskih organa, kao i veoma veliku zaostalost u kulturi tamošnjeg sveta. — Jedan sastanak je proveden u Nišu kao međugradski zajedno sa R. K. Leskovac.

Dubrovnik. — Br. Kaldor održao referat: Ovogodišnja kampanja maslinovog ulja, a br. Kresina: Stanje privrede na području Dubrovnika. — Rotary klub Loughborough, Engleska, poslao podatke o njihovom gradu, historiji, umetničkim spomenicima it.d., tražeći istovremeno od nas podatke o Dubrovniku, u cilju da ih po prijemu pročitaju u klubu i podignu čašu za naš klub. Rotary klubu, Hodonin — Čehoslovačka, poslate su tražene informacije o uslovima boravka u Dubrovniku za vreme zimskih meseci. — Pojedina braća uzela su učešća u radu konferencije, prilikom dolaska g. Ministra saobraćaja u naš grad, koja je održana po pitanju podizanja javnih skladišta i nove železničke stanice u Dubrovniku. — Sinovac franc. ministra spoljnih poslova g. Delbosa, podstaknut letošnjim boravkom u našem gra-

du, napisao je knjigu o Jugoslaviji, na engleskom. Mladi Delbos se zahvaljuje Klubu preko br. Vekarića za lepo provedene dane u Dubrovniku.

Karlovac. — Rad ovog kluba u mjesecu novembru bio je osobito živ i plodan. Odmah na prvom mjesečnom sastanku stvoreni su pravovremeni zaključci za božićnu pripomoć mjesnom dječjem obdaništu u kojem imade oko 30-tero djece. Isto tako stvoren je plan za rad u tom mjesecu. Jedan sastanak održati će se još u toku ove godine kod br. St. Kosema, zajedno sa sestrama, a jedan kod br. T. Vukovića, na Orlovcu. Elaborat o tim sastancima donijeti će br. T. Vuković. — U ovom mjesecu imao je ovaj klub 150-ti sastanak, koji je proslavljen diskusijom i predavanjima o Rotarstvu. Članstvo, koje imade 100⁰/₀-tinu frekvenciju, iz svakog mjeseca u mjesec se povećava. Svaki sastanak je imao svoje precizno izrađeno predavanje, pa je tako br. Z. Šašek, predavao: O našoj teškoj industriji, br. B. Hoffmann: O putu po Sjever. Americi, br. N. Georgijević: O organizaciji rada i slobodnog vremena, a posebno treba istaknuti, da je ovaj klub pozvao članove vanjskih klubova, da im održe predavanja, pa je tako br. Marko Bauer, član R. K. Zagreb, održao predavanje: O stanju naše industrije 15. novembra p. g. a kojem su osim članova našeg kluba, sudjelovali i br. ing. Fedor Jamnicky, te br. dr. Miljenko Marković, svi ih Zagreba. I na ovom sastanku pokazalo se, da pozivanje stranih gostiju-rotara svrsishodno i da oživljuje prijateljstvo i drugarstvo.

Leskovac. — Zbog opravke klupskog lokala nekoliko sednica je provedeno u bratskom razgovoru. — Br. predsjednik Pijade referiše o svom putu po Francuskoj, zadržavajući se najviše na posetu R. K. Strasbourg i iznosi specifične običaje, koji vladaju u francuskim klubovima a koji se bitno razlikuju od naših. Ističe razgovor sa rot. Barzom, koji je bio oduševljen divnim utiscima iz Jugoslavije.

Ljubljana. — Br. Potočnik je sastavio jednu originalnu i veoma zanimljivu statistiku rotarskog života u našem distriktu. Zbog velike vrednosti ovih brojeva donećemo ih u celosti na drugom mestu. — Br. Prezelj je dao idejno predavanje o ustrojstvu rotary kluba i njegovim zadacima. — Br. Stele je referisao o ishodu konkursa za likove naših novih dinara, koji će se kovati u državnoj kovnici u Beogradu. — Br. Polič je izvestio braću o pripremama za proslavu stogodišnjice od rođenja slov. Kompozitora Försterja. — Br. dr. Lavrič je saopštio o nameri da se čuvenome ljubljanskom hirurgu dru Šlajmeru podigne spomenik. Dr. Šlajmer je među prvima došao za vreme Balkanskog rata da svojoj braći Srbima ukaže stručnu hiruršku pomoć.

Maribor. — Meseca novembra smo imeli 4 meetinge, povprečno dobro obiskane in po svojem programu, ki je bil v glavnem posvečen služenju v poklicu (vocational service), dokaj zanimive. Pač pa smo ta mesec glede obiskov precej slabo odrezali: naš klub sta posetila samo dva gosta, brat Tomljenović iz Zagreba in rotar Dr. Müller iz Beljaka (Villach-Austria), z naše strani pa je samo brat pastprezident Ploj obiskal R. K. v Beogradu. — Brat Nassimbeni je poročal o gradnji betonskih cest v Avstriji, Č. S. R. in Nemčiji — o gradnji naših betonskih cest je mogel na žalost navesti samo naše tozadevne želje. Brat Jurković je v svoji strokovni repliki na svoječasnno predavanje rotarja Ing. Dietscholda iz Gradca (o povojnem razvoju poljedelstva v Avstriji) očrtal uspehe in težave jugoslovanskega živinorejca in našega mlekarstva ter izzval s svojim predavanjem silno zanimivo in živahno debato, v kateri so bratje iznesli zanimive paralelne primere iz drugih gospodarskih panog. Brat Oset nam je v svoji študiji o bistvu in nalogah trgovskega združenja povedal marsikaj zanimivega in poučnega, in končno brat Škof, ki je referiral o trgovsko-nadaljevalni šoli. — Nadalje smo slišali zelo zanimivo poročilo našega brata predsednika o vsebini angleških in francoskih rotarskih biltenov. Kako je zunaj v svetu, pa so nam povedali bratje Kiepach, Brenčič

in Loos, i. s. nam je očrtal brat Kiepatch zanimivo sliko Londona, kjer je posejil R. K. Chelsea, brat Brenčić nas vodil po romantični Škotski, brat Loos pa je govoril o italijanskih tujsko-prometnih organizacijah in o pariški razstavi. — Služenje javnosti: Klub je prispeval za zimsko akcija za pomoč revnim slojem mesta Maribor 3000.— din. (Ta zimska akcija, v katero se stekajo prispevki vseh mariborskih organizacij in posameznikov, je bila pred leti ustanovljena po iniciativi našega kluba.) — Končno naj že omenimo, da se je naš klub tudi letos za Vse Svete udeležil spominske svečanosti na vojaškem pokopališču v Lebringu, kjer leži pokopanih 1300 vojnih žrtev, večinom jugoslovanske narodnosti. To groblje, ki je bilo že več let zapuščeno in pozabljeno, je po zaslugi R. K. Graz zopet lepo urejeno in skrbi ta klub tudi za nadaljno zdrževanje pokopališča. Tokrat sta zastopala naš klub brata Loos in Roglič, ki sta položila na skupen spomenik lep venec iz rdečih nageljnov z jugoslovanskim trakom. Idealnemu mednarodnemu služenju Rotary kluba Graz se je zahvaliti, da pokriva te mrtve bojevnike, ki leže daleč od svoje domovine v tuji zemlji, dostojen grob in da se jih vsako leto ob Vseh Sveth spominja njihova rodna zemlja po svojih zastopnikih, jugoslovanskih rotarjih.

Niš. — Svi sastanci u mes. novembru pokazuju porast frekvencije. Na dan 13 novembra održan je Međugradski sastanak R. K. Niš, Leskovac i Čuprija—Jagodina—Paraćin, u Nišu, u vidu Ladies' Night-a, kojom prilikom je poslavljeno i useljenje R. K. Niš u nove klupske prostorije u Park-hotelu. Ovoj proslavi prisustvovao je br. Guverner i br. Dragomir Pavlović kao predstavnik R. K. Beograd. Sutradan, po ovom međugradskom sastanku priređen je izlet i zajednički ručak u Niškoj Banji u čast br. Guvernera i gostiju-rotara. — Predavanje je održao br. Dr. Milan Sokolović: Ideologija Rotarstva i iz zvanja: Značaj i uloga domaćeg lekara, br. Bogoljub Milošević: Služenje u klubu i Etički propisi Rotarstva. Podneli su referate br. Andon Andonović: „O konferenciji trg. udruženja u Osijeku, br. Vukašin P. Antić: O godišnjoj skupštini zajednici doma i škole, br. Sotir Živković: O proslavi 25-to godišnjice kumanovske bitke. — Obdaništu „Srpske majke“ dodeljena novčana subvencija od 700.— din., a jednom radniku, koji je nastradao u fabrici za otrovne gasove, novčana pomoć od 300. — dinara. Stupilo se u vezu sa više inostranih klubova, a za R. K. Šangaj rešeno je da mu se dodeli novčana pomoć za nastradale u ratu na Dalekom Istoku.

Novi Sad. — Br. Dr. Vlada Belajčić podneo je klubu naročito iscrpan izveštaj o radu Evropskog savetodavnog odbora a br. Julije John održao je vrlo uspelo i interesantno predavanje „Düsseldorfska izložba — Schaffendes Volk“ prikazujući naročito pretvaranje materija i stvaranje novih proizvoda putem hemjske industrije, i to prvenstveno: Leuna — sintetički benzin, Buna — sintetički kaučuk, Vistra — tkanine od drvenih vlakana, Flox — vuna od drvenih vlakana, konac i tkanine od stakla itd. — Izrađen je program rada komponentnih odbora kao baza za planski rad Kluba. Plenum je odobrio ovaj program. Na ovom sastanku br. Ing. Đurica Tabaković u govoru pesničkog zanosa i dubokog osećanja setio se obletnice Dana primirja kao događaja od izvanredne istoriske važnosti, a koji se odigrao 11-tog dana, 11-tog meseca u 11 časova 1918 godine u Campienskoj šumi, jednom sasvim običnom vagon-restoranu, koji se kao istorijski važan objekat čuva izložen u Palati Invalida u Parizu. Tog dana učinjen je kraj groznom četvorogodišnjem krvoproliću i potpisano je primirje. — Br. Dr. Mirko Balabušić govorio je o Anketi o radnom vremenu osoblja u trgovačkim, zanatskim i industrijskim radnjama, održanoj 8 o. m. u Zagrebu, što je dalo povode da se razvije živa i interesantna diskusija.

Osijek. — Brat Govorković referirao je opširno o utiscima sa putovanja po Italiji i o posjetama u klubovima Perugia, Bologna, Venezia i Firenze. Brat Bernard Krešić održao je predavanje o stanju na našem tržištu drva. — Klub je odlučio da odsada doprinosi svakog mjeseca po din. 1.000.— za najblijednije u gradu Osijeku, koja bi se pomoć delila preko sestara-pomoćnica iz Doma narodnog zdravlja. U tu svrhu prikupljeno je među braćom din. 10.500.—. Na proslavi primanja povelje bratskog kluba Vinkovci sudjelovalo je 17 naše braće. — 21. XI. posjetio nas je brat Guverner i tom prilikom dao izraza svom zadovoljstvu sa radom našega kluba.

Pančevo. — Brat Tomić održao je predavanje o svome putu i boravku kroz tri nedelje u Slovenačkoj. Istakao je veličinu lepote prirode, koja se u Slovenačkoj susreće na svakom koraku. Naročito je podvukao, koliko je bio oduševljen, kada se susreo sa Nemcom rotarom Tiefmann-om, koji sda živi u Lokarnu, sa kojim je proveo zajedno kratko vreme, ali kao iskreni prijatelji. — Pretsednik je pozdravio br. Weiss-a, koji je proslavio 35 godina ispravnog i primernog bankarskog rada. — Brat Šulc referisao je o svome putu kroz Mađarsku i Austriju, te o svojoj poseti R. K. Beč, gde je srdačno primljen od tamošnjih članova. Isporučio je naročito pozdrave od brata Gerbela, koji je u ime R. I. prisustvovao proslavi prijema čartera u našem klubu. — Brat Isailović održao je predavanje: Podizanje pošte i automatske telefonske centrale u Pančevu. Izložio je kakva treba da bude nova poštanska zgrada i šta je po tome do sada urađeno.

Petrovgrad. — Rad kluba u mesecu novembru bio je u glavnom posvećen, obaveštavanju javnosti i nerotara o našem radu i o rotarskoj ideologiji. U tome cilju pozivani su gosti, priređeno je sestrinsko veče „Ladies Night“, i sva predavanja podešavana su tako, da budu interesantna ne samo za nas rotare, već da probude življe interesovanje i kod gostiju nerotara. — Klub je u toku meseca odenuo devet odrasle dece, koja se nalaze u ovdašnjem Dečjem domu, i za čiji se smeštaj i ishranu brine ovdašnje društvo za zbrinjavanje dece, na čelu sa našim bratom Mišom Stankovićem. — Kako pomenuto društvo jedva stiže da iz svojih skromnih prihoda, održava i hrani tu napuštenu sirotu decu, ista već dve godine nisu dobila novog odela, te je na taj način, odenuvši svu mušku decu nalazeću se u domu naš klub, dao živi primer ovdašnjim humanim ustanovama, koja će po našem uzoru odenući i žensku. — Brat Elek Viktor, direktor tvornice šećera, prilikom naše posete tvornici, na čijem se čelu on već 30 godina nalazi, održao je jedno vrlo opširno i koncizno predavanje, u kome je obudina nalazi, održao je jedno vrlo opširno i koncizno predavanje o proizvodnji šećera provodeći nas kroz tvornicu. — Brat Dr. Mijajev Luka uverio nas je u svojoj: Raspravi o položaju advokata koji prodaje svoje usluge u odbranu čoveka za kojeg zna da je kriv, i da uskraćuje svaki dokaz koji bi mogao škoditi njegovom klijentu, da advokat rotar i onda vrši svoju rotarsku čovečansku dužnost, kada radi na ublažavanju kazne jednog krivca, jer time mu se daje prilika, da što pre postane ponovo koristan član društva. — Na sestrinskom večeru brat Dr. Dimitrije Kristić je održao svoje predavanje: O polnom obaveštenju dece. Predavač je otvoren neprijatelj lažnog stida, zalaže se za što iskreniji odnos između roditelja i dece, pa veli: polna pitanja treba na isti način raspravljati kao i sva ostala.

Sarajevo. — Br. predsednik je govorio prigodom proslave 25. god. oslobođenja Južne Srbije. — Br. Dr. Davidović, prigodom dana štednje drži referat o značaju prikupljanja uloga na štednju. — Brat Vaso Ristić otvara ciklus predavanja o Sarajevu, što je u našem ovogod. programu, sa predavanjem o privrednim prilikama Sarajeva za vrijeme turske, austro-ugarske i jugoslovenske uprave, pa

iznosi niz mjera koje bi trebalo poduzeti da se ekonomsko stanje Sarajeva podigne. — Dr. Besarović je održao predavanje o prosvijećenosti kod nas. Odlučujući da se elaborat, koji je izradila „Prosvjeta“ u Sarajevu umnoži i pošalje narodnim poslanicima i finansijskom odboru, sa molbom da porade na tome da se budžet min. prosvete povisi za kojih 30 miliona dinara i da se ta svota upotrijebi za osnivanje novih osnovnih škola. Na predavanje brata Dr. Besarovića se je nadovezala diskusija.

Skoplje. — U toku novembra održana su četiri sastanka. Predavala su ova braća: dr. France Mesesnel: O iskopavanju Caričinog grada kod Lebana; Vido Latković: Povodom 150 rođendana Vuka Karadžića; Milorad Milenković: Istorija bavljarstva i Janko Vukićević: O obezbeđenju useva i plodova u Vardarskoj bavinovini. — Mnoga braća su primila na sebe dužnost prikupljanja novčanih sredstava za zimsku pomoć naših siromašnih građana. — Radi se na osnivanju kluba u Kumanovu.

Slavonski Brod. — Predavanja: Br. Cuvaj: O našim novinama i novinarima, br. Juraš: S puta po Nemačkoj, br. dr. Kovačić: O uticaju moderne tehnike na medicinsku znanost i opet br. Juraš: O socialnim prilikama našeg radništva u poređenju sa stanjem u Nemačkoj. Ovde se predavač osvrnuo naročito na naše poljske radnike, koji rade i žive pod najtežim životnim uslovima. — Sastanak od 20 novembra proveden je u slobodnom razgovoru dok su isto veče 12-toro braće sudelovali na proslavi Chartera u Vinkovcima.

Sombor. — Predavanja su održana: br. Samko Vujić: O apotekarstvu; br. Ing. Julije Balog: O kući siromašnog čoveka; br. Dr. Blaževac Pavle: O nelojalnoj utakmici; br. predsednik Dr. Milenko Petrović: O vitaminima; br. Miloš Lepedat: O krizi bankarstva; ba. Altmann Eugen: O zaštiti majke i odojčadi i br. Ivan Kristiforović: O ovogodišnjoj berbi i kakvoći kukuruza, kao i njegovom višku za izvoz.

Split. — Kroz mesec novembar održana su 4 sastanka sa prosječnom frekvencijom od 88.88%. Braća su pod vodstvom brata Dr. Abramića, direktora Arheološkog muzeja, pregledali muzej, gdje su oni kao pozvani gosti imali priliku, da čuju vrlo interesantna i poučna izlaganja br. Dr. Abramića, koji je sve prisutne pogostio na lijepoj terasi muzeja. — Brat ing. Mardešić održao je interesantni referat o porincu novosagrađenih dvaju parobroda Jadranske plovidbe u Jadranskim brodogradilištima. Njegova izlaganja bila su popraćena sa projekcijama. — Brat Dr. Stanger nastavlja sa petminutnim predavanjima iz rotarske škole. — Braća se spremaju za Ladies Night 4 decembra. Zaključeno je, da se taj sastanak održi sa radnim programom, da se sestre rotarke, kao i ostali gosti, upoznaju sa načinom našega rada. U tu svrhu svaki pročelnik komponentnih odbora ima da održi kratak referat o zadacima svoga odbora i njegovom radu.

Stara Kanjiža. — Na sastanku od 18. XI. proslavljen je ulazak Srpske vojske u naš grad, nadalje 50-godišnjic života i 30 godina apotekarskog rada našeg potpredsednika brata Josipa Stipanića. Sem toga je proslavljen 70-godišnji jubilej brata Grinera i 25 godišnjica bračnog života brata Dr. Tereka i supruge. — Brat Sepeši predsednik kumovskog kluba Bačka Topola, održao je predavanje o međunarodnom služenju, a brat Beniš potpredsednik kumovskog kluba o bitnim smernicama rotarskih ciljeva. — Na charter proslavi bratskog vinkovačkog kluba prisustvovalo je troje braće.

Stari Bečej. — Predavanja: Br. Šuput: O zadacima Rot. kluba u svojoj opštini, a 11 novembra: O danu mira, br. Draškoci: O nalazu korisnih vitamina iz crvene paprike segedinskog rotara Szentgyörgyia, što mu je donelo Nobelovu nagradu. Na sestriškom, vrlo uspelom večeru održao je predsednik br. Šuput infor-

mativno predavanje: O Rotarstvu i njegovim ciljevima. — Pokret za zimsku pomoć veoma je ozbiljan u ovom klubu: br. Galamboš izjavljuje da će ove zime pobrinuti za ishranu izvesnog broja siromašne školske dece, dok će ih sam klub snabdevati toplim odelom i obućom i potpomoći dečju školsku kuhinju Crvenoga krsta. — Odlučeno je da se za VII i VIII razred realne gimnazije raspiše tema: Zadatak i uloga omladine u današnjem vremenu, i da se najbolji radovi nagrade poklonima od 600 i 400 din. vrednosti. — U rotarsku zajednicu primljena su dva nova člana: Stevan Kaćanski — proizvodnja kudelje i Petar Kangrga — prodaja železne robe.

Subofica. — Vest, da je dobar nas znanac i prijatelj rot. prof. Albert Szentgyergyi dobio ovogodišnju Nobelovu nagradu za medicinu primljena je u našem klubu velikom radošću, te smo pohitali, da na tome čestitamo R. K. Szeged, s kojim nas vežu raniji prijateljski odnosi stvoreni na bazi zajedničkog uspešnog rada po pitanju izgradnje interkontinentalnog auto-puta Calais—Calcuta, koji put zajzimanjem naših klubova vodi preko Subotice. — U novembru primili smo braću iz više stranih klubova, kao i zastavicu od R. K. Stockport, slušali smo referate o Italiji, Švajcarskoj, Francuskoj, Nemačkoj i Austriji, dok smo u vršenju našega IV. cilja saslušali predavanje o ekonomskom konfliktu na Dalekom Istoku, koje je održao naš brat Gingold. — O stanju u 73. distriktu stalno nam je referisao brat Dr. Pavlović. — Naša „Zimska akcija“ počela je 30. novembra i ovoga je dana podeljeno 100 paketa sa 50 kg drva, 15 kg krumpira, 3 kg pasulja, 1 kg masti, 1 kg slanine i 1 hleb od po 2 kg. Naredno delenje je 15 decembra. — G. Kasteli, sveštenik starokatoličke crkve, održao je kao gost u našem klubu zanimivo predavanje: O skautizmu. — Dne 24 XI. proslavilo je naš klub u okviru drugarske večere osmogodišnjicu od osnivanja kluba. Tokom večeri osvrnuo se brat predsednik Roth na osmogodišnji rad našega kluba, rezultate istoga, kao i zadatke, koje prethode Rotarstvu, naglasivši, da je Rotarstvo prvenstveno pacifistički pokret.

Sušak. — Dne 3. novembra održao je brat Dr. Nikola Bonetić komemoraciju pok. političaru i velikom Jugoslavenu Franu Supilu, pa je prikazao život i ličnost pok. Supila u vrlo živim bojama. Od mnogih svojih uspomena na pok. Supila izradio je predavač pregled na život Supila ne kao političara, već kao čovjeka, pripovijedajući najviše anegdote za anegdotom. — Dne 10 novembra održao je brat prof. Mezzorana predavanje: Njemačke manjine u Čehoslovačkoj republici. — Dne 17 novembra brat Smokvina iznesao je u prevodu iz „Rotariana“ vrlo zanimljiv članak Williama Grubera: „Sedam lica rotarstva“. Istoga dana je brat Dr Lipovšek iznesao iz Almanaha o konvenciji u Nici, tamo pretresana pitanja na sastanku klupskih pretsjednika i to, o radu, mišljenjima kako se ima raditi te o drugim problemima u vezi sa što uspješnijim radom u rotarskim klubovima. To je razglabanje iznesao brat Dr. Lipovšek u nakani, da bi se koje od tih nabacanih pitanja moglo primjeniti i u našem klubu, za postizavanje što većih i sigurnijih uspjeha. — Dne 24 novembra naš uvaženi književnik i naš počasni član brat Viktor Car-Emin pročitao je na sastanku, prigodom 400-godišnjice smrti Petra Kružića, velikog junaka u borbama za oslobođenje našeg naroda od Turaka, nekoliko istaknutih poglavlja iz svog historičkog romana „Presječeni puti“. Brat Car je vrlo vješto povezao ta poglavlja u jednu vrlo zanimljivu cjelinu, tako da je karakter glavnog junaka Petra Kružića i njegove dobe, opisao vrlo živo i plastično. I sporedna lica, pokretači radnje, opisi Lupoglava i Venecije, potresni prizori Kružićeve bolesti i njegovog rastanka s Lupoglavom, vrlo živi i dramatični dialozi ukrasuju ovo eminentno djelo, za koje i ako pročitano u odlomcima, može se unaprijed ustvrditi, da će biti remek-djelo našeg omiljenog i popularnog autora

„Nove borbe“ i „Iza plime“. — Sa nastupom zime klub je počeo izvoditi u djelo svoj program za zimsku pomoć nevoljnima. Tako je osnovan posebni odbor, koji će imati da vodi brigu oko mliječne akcije za siromašnu djecu i nevoljne bolesnike.

Šibenik. — Kroz mjesec novembar nastavljeno je intenzivnijim radom u našem klubu, te su svi sastanci protekli u veoma živoj diskusiji. Pitanje izgradnje nove obale je za Šibenik od vitalnog značaja, jer isti danas nemože da udovolji ni najmanjim potrebama, koje su mu s te strane postavljene, a današnja dvorazredna trgovačka škola nema nikakvog naročitog uspjeha odnosno rezultata, jer ne dava nikakve danas potrebite kvalifikacije, pa su prisiljena djeca iz cijele sjeverne Dalmacije tražiti uz velik trošak na drugom mjestu nadopunu ove manjkave naobrazbe. Podizanjem trg. akademije u Šibeniku, izišlo bi se u susret djeci i roditeljima ne samo Šibenika, nego cijele sjeverne Dalmacije i zaleđa, te bi se na taj način mogle odteretiti druge škole. Braća su potpuno solidarno odlučila da poduzmu kod nadležnih sve potrebito, kako bi se ova dva veoma važna pitanja po grad Šibenik, dovela kraju i uspješno riješila. — Naš je Klub nadalje komemorirao i dan mira, kojom je prigodom istaknuta veličina i važnost tog momenta naročito obzirom na današnje teške prilike u međunarodnim odnošajima po svijetu.

Varaždin. — Dr. Vanjek je održao veoma informativno predavanje: o Vitaminima, br. Kalafatić: Paralela između ruskog i nemačkog paviljona na Pariskoj izložbi, a br. Niko Bosanc: o hitnoj potrebi zidanja novih osnovnih škola u mestu. (Za 1300 đaka postoje samo 3 osnovne škole sa svega 18 učionica.) — Povodom otvaranja novih prostorija u Gradskom muzeju, odao je Klub zaslužen priznanje svome članu prof Filiću, predsedniku Muzejskog društva, za njegov veliki i požrtvovani rad oko osnivanja i napretka ove ustanove. — Prilikom svoga venčanja rot. ing. Friedländer podario je Klubu 1000 din. na dobrotvorne svrhe. Klub je sa zahvalom primio ovu svotu i odmah razdelio po 250 din. đačkom potpornom udruženju Prehrana, Gimnaziskom potpornom društvu, fondu za nezaposlene radnike i Zimskoj pomoći za sirote.

Velika Kikinda. — Dr. Teodorović podneo je opširan referat o lepoj rotarskoj svetkovini u Somboru, gde je predat charter klubovima Sombor i Stara Kanjiža. — Br. U. Budišin prikazao je glavne odredbe Konvencije o pograničnom prometu između Jugoslavije i Rumunije, koja je ovih dana stupila na snagu. — Br. Servo u svom predavanju: O merenju vremena, iznosi sve sisteme merenja, koje su od starina postojale i zadržava se opširnije na postulatima koji su u novijem urarstvu postavljeni. Prikazuje tehničke tekovine, koje su na tom polju postignute. — 24 novembra 1937 g. održano je prvo sestrinsko veče. — U okviru zimske akcije rešeno je da se odene najmanje 10 siromašne dece.

Vinkovci. — 20 novembra je proslavljeno primanje Chartera. Gostiju je bilo sa sviju strana iz Beograda (Guverner Pavlović, predsednik Nikolić, i Mirko Balubdžić) i Zagreba (prets. Mlinarić, dr. Poduje i St. Širca), iz Osijeka (17 rotara), Slav. Broda (11 rotara), Sombora (4 rot.), Stare Kanjiže (3 rotara), Vukovara (9 rot.) i sa Sušaka br. Đuro Ružić. Osim toga je bilo i 60 nerotara. Br. Mlinarić kao predsednik kumovskog kluba otvorio je svečanost prigodnom reči nazdravivši Kralju i otadžbini. Br. Guverner je na svečan način jednim rotarskim govorom predao diplomu najmlađemu rot. klubu u Jugoslaviji. Tajnik Mandrović je izneo istoriat kluba a predsednik apot. Matica je toplo zahvalio svima prisutnima podarivši lepim poklonima br. Guvernera i kumovski klub. Proslavi su čestitali Pretsednik R. I. br. Diperrey i sekretar Struthers iz Ciriha, svi naši past-guverneri, mnogi strani i skoro svi jugoslovenski klubovi. Ovako lepo provedeno rotarsko veče ostaće u večitoj uspomeni svih prisutnih a najviše u oduševljenim srcima Vinkovačke braće rotara.

Zagreb. — Intenzivniji rad opaža se u svakom pravcu. Odbori i pododbori počeli su da održavaju svoje sjednice, na kojima treba da stvore zaključke radi ostvarenja programa rada, kako ga je utvrdilo klupsko vijeće. — Odbor za služenje u zvanju formulirao je svoje stanovište glede što jače i korisnije aktivnosti kluba i njegovih članova na polju služenja u zvanju i podnio o tome izvještaj po svom pročelniku rotaru dru. Aleksandru Šmitu na redovitom sastanku od 22 novembra o. g. — Redoviti sastanci bili su ispunjeni sa vrlo interesantnim predavanjima i referatima o životu i radu Rotary klubova u Austriji, Švicarskoj i Japanu. — Predavanje iz zvanja novog člana rot. ing. Jamnickog „Kratka povjesna studija o barutu i prskavom eksplozivnom materijalu sa kulturnog i političkog stanovišta“, te predavanje rot. prof. dra. Hanamana „Bosna, historijska zemlja željezne industrije“ pobudili su veliku pažnju kod članova. — Dne 15 novembra o. g. održao je rotar Marko Bauer predavanje u Rotary klubu Karlovac o problemima naše industrije. Ovo je već drugo predavanje koje je u ovoj rotarskoj godini održano u pomenutom klubu od jednog člana našeg kluba, a u najskorije vrijeme slijediti će i treće predavanje, koje će održati rotar dr. Miljenko Marković.

GDE SE SASTAJU I GDE OTSIEDAJU ROTARI?

<p>BAČKA TOPOLA KAFANA BAKAJI</p> <p>(utorak, 20 h)</p>	<p>MORAVA - ČUPRIJA KANTINA ŠEĆERANE</p> <p>(petak, 20 h)</p>
<p>BANJA LUKA HOTEL PALACE</p> <p>(petak, 20 h) topla i hladna tekuća voda, centralno grejanje, kafana</p>	<p>NIŠ HOTEL „PARK“</p> <p>(sreda, 20 h) topla i hladna tekuća voda, najmoderniji komfor, garaža, centralno grejanje itd.</p>
<p>BEOGRAD HOTEL SRPSKI KRALJ</p> <p>(poned. 20 h) topla tekuća voda, centr. gre- janje, vodeći hotel u Beogradu</p>	<p>NOVI SAD TRGOVAČKI DOM</p> <p>(petak, 20 h)</p>
<p>BITOLJ HOTEL JEVTIĆ</p> <p>(sreda, 20 h) vodeći hotel u Bitolju, tekuća voda u sobama, garaža</p>	<p>OSIJEK GRAND HOTEL</p> <p>(četvrtak, 20 h)</p>
<p>DUBROVNIK GRAND HOTEL IMPERIAL</p> <p>(četvrtak, 20 h) vodeći hotel u Dubrovniku</p>	<p>PANČEVO PIVARA WEIFERT</p> <p>(sreda, 20 h)</p>

<p>KARLOVAC VELIKA KAVANA</p> <p>(ponedeljak, 20 h)</p>	<p>PETROVGRAD HOTEL VOJVODINA</p> <p>(sreda, 20 h)</p>
<p>LESKOVAC HOTEL KOSTIĆ</p> <p>tekuća voda u sobama (četvrtak, 20 h)</p>	<p>SARAJEVO Vodeći hotel HOTEL EVROPA</p> <p>(poned. 20 h) topla i hladna tekuća voda, centralno grejanje, garaža itd.</p>
<p>LJUBLJANA GRAND HOTEL UNION</p> <p>(sreda 20 h) topla i hladna tek. voda, centr. grej., vodeći hotel u Ljubljani</p>	<p>SKOPLJE HOTEL BRISTOL</p> <p>(petak, 20 h) topla i hladna tekuća voda, centr. grejanje, garaža itd.</p>
<p>MARIBOR VELIKA KAVARNA</p> <p>Café-Restaurant-Bar (pon., 19.30 h)</p>	<p>SLAVONSKI BROD HOTEL CENTRAL</p> <p>(poned. 20 h)</p>
<p>SOMBOR TRGOVAČKI DOM</p> <p>(utorak, 20 h)</p>	<p>VARAŽDIN GRAND HOTEL NOVAK</p> <p>(petak, 20 h) pionir hotel svih staleža</p>
<p>SPLIT HOTEL CENTRAL</p> <p>(sreda, 20.30 h) topla i hladna tekuća voda: kafana itd.</p>	<p>VELIKA KIKINDA</p> <p>(sreda, 20 h) U klupskim prostorijama Francuskog kluba u domu Kralja Petra Oslobođioca</p>
<p>STARA KANJIŽA KAVANA BAGI</p> <p>(četvrtak, 20 h)</p>	<p>VINKOVCI HOTEL LERNER</p> <p>(utorak, 20 h)</p>
<p>STARI BEČEJ HOTEL IMPERIAL</p> <p>(četvrtak, 20 h) tekuća voda, centralno grejanje, garaža</p>	<p>VRŠAC HOTEL SRBIJA</p> <p>(utorak, 20 h)</p>
<p>SUBOTICA HOTEL SRPSKI KRALJ</p> <p>(sreda, 20 h) topla i hladna tekuća voda, centr. grejanje, garaža itd.</p>	<p>VUKOVAR GRAND HOTEL</p> <p>(ponedeljak, 20 h)</p>
<p>SUŠAK PARK HOTEL</p> <p>(sreda, 20 h)</p>	<p>ZEMUN HOTEL CENTRAL</p> <p>(četvrtak, 20 h) topla i hladna tekuća voda, centralno grejanje, garaža itd.</p>
<p>ŠIBENIK GRAND HOTEL KRKA</p> <p>(četv. 20.30 h) tekuća voda, centr. grejanje, garaža itd.</p>	<p>ZAGREB GRAND HOTEL ESPLANADE</p> <p>(poned. 20 h) vodeći hotel u Zagrebu</p>

Vi trebate kaljače!

①
TREBATE KALJAČE DA SE
NE PREHLADITE

②
TREBATE KALJAČE
DA SAČUVATE VAŠE
ZDRAVLJE

③
TREBATE KALJAČE
DA SAČUVATE VAŠU
OBUĆU

④
TREBATE KALJAČE DA
NE NANOSITE U SVOJ
DOM BLATO I SNIJEG

⑤
TREBATE KALJAČE ZATO
ŠTO ŠTEDITE NOVAC
A UŠTEDICETE GA
KAD KUPITE KALJAČE
KOD NAS

Rata

19.-

38152—651

Najbolji prijatelji školske djece za kišne i vlažne dane, jesu naše kaljače, koje ne propuštaju vodu ni vlagu. Za male pare sačuvat će Vaši mališani svoje dragocijeno zdravlje.

Vel. 31 do 34 Din 25.—,
vel. 35 do 38 Din 29.—.

35

78155—651

Ženske gumene kaljače sa poluvisokom petom, sa pojačanim špicovima i rubom, sačuvat će Vašu obuću od vlage i blata, u snježnim zimskim danima.

39.-

90157—660

Elegantne i jake muške kaljače sa specijalnim pojačanim djonom. Čuvaju Vaše cipele od vlage a kuću od blata.

45.-

78655—658

Posljednja novost. — Elegantna ženska kaljača. — Gornji dio izradjen od lakog elastičnog materijala, te zbog toga neobično udobna pri hođu.